

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Bakalářská práce

Hudební dílo jako prostředek rozvoje estetického vnímání dětí předškolního věku

Vypracoval: Klaudie Kopečná

Vedoucí práce: Mgr. Petra Waldaufová

České Budějovice 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v plném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

Kludie Kopečná

Poděkování

Mé poděkování patří především vedoucí bakalářské práce Mgr. Petře Waldaufové za skvělý přístup, cenné rady, ochotu, za poskytnutí vlastních zkušeností a za čas, který mi věnovala během zpracování bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala třídě Žabiček a paní ředitelce Bc. Aleně Irholcové za možnost uskutečnění praktické části a jejich spolupráci. Poděkování také patří mému příteli za jeho trpělivost, pevné nervy a cenné rady.

Abstrakt

Tato práce se zaměřuje na využití hudebního díla jako prostředku pro rozvoj estetického vnímání u dětí předškolního věku. Cílem práce je vzdělávací program s názvem Labutí jezero dětskýma očima, který vychází z cílů estetické výchovy pro předškolní děti. Teoretická část se zaměřuje na současné pojetí předškolního vzdělávání a estetické výchovy, zabývá se estetickou výchovou a jejím vymezením, hudebními činnostmi v mateřské škole, zejména poslechovými činnostmi, a charakteristikou vývojových zvláštností předškolního dítěte. Praktická část obsahuje vzdělávací program, jehož prostřednictvím se děti seznámily s dílem Labutí jezero od P. I. Čajkovského. Součástí praktické části je i dotazník určený učitelkám mateřských škol, který zkoumá zda a jakým způsobem ony samy pracují s hudebním dílem za účelem rozvoje estetického vnímání.

Klíčová slova

Estetická výchova, dítě předškolního věku, hudební činnosti v mateřské škole, hudební dílo

Abstract

This thesis focuses on the use of a musical work as a means for the development of aesthetic perception of preschool children. The aim of the thesis is an educational program called Swan Lake through children's eyes, which is exposed to the goals of aesthetic education for preschool children. The theoretical part focuses on the current concept of preschool education and aesthetic education, aesthetic education, and its definition, it also deals with music activities in kindergarten, especially listening activities and the characteristics of the developmental specialty of preschool children. The practical part contains an educational program through which children get acquainted with the work Swan Lake by P. I. Tchaikovsky. A questionnaire for kindergarten teachers is the part of the practical part. It examines whether and how kindergarten teachers work with a musical work to develop aesthetic perception.

Keywords

Aesthetic education, preschool child, music activities in kindergarten, musical work

OBSAH

Obsah	6
Úvod	8
1 TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE	9
1.1 Estetická výchova v předškolním vzdělávání	9
1.1.1 Vymezení pojmu estetická výchova	9
1.1.2 Estetická výchova v dějinných souvislostech v předškolním vzdělávání.....	9
1.2 Charakteristika současného pojetí předškolního vzdělávání s ohledem na RVP PV...	10
1.2.1 Dítě a jeho tělo	11
1.2.2 Dítě a jeho psychika	11
1.2.3 Dítě a ten druhý	12
1.2.4 Dítě a společnost.....	12
1.2.5 Dítě a svět.....	13
1.3 Hudební činnosti v mateřské škole	13
1.3.1 Hudební vývoj dítěte v období předškolního věku	13
1.3.2 Poslech hudby	14
1.3.3 Pěvecké činnosti.....	15
1.3.4 Instrumentální činnosti (hra na rytmické nástroje)	15
1.3.5 Hudebně pohybové činnosti	16
1.4 Charakteristika předškolního věku.....	16
1.4.1 Fyziologický vývoj dítěte předškolního věku.....	17
1.4.2 Sociální a emoční vývoj dítěte předškolního věku	18
1.4.3 Kognitivní vývoj dítěte předškolního věku	20
1.5 Hra jako převažující činnost dítěte předškolního věku	22
1.5.1 Různé pohledy na hru	23
1.5.2 Znaký hry.....	23
1.5.3 Rozvoj sluchového vnímání skrze hru	24
1.6 Baletní dílo	24
1.6.1 Charakteristika baletního díla Labutí jezero	25
2 PRAKTICKÁ ČÁST PRÁCE	27
2.1 Charakteristika třídy.....	27
2.2 Metodika	27
2.2.1 Pedagogické pozorování	27

2.2.2	Rozhovor	28
2.3	Příprava programu s názvem „Labutí jezero dětskýma očima“	28
2.4	Realizace programu „Labutí jezero dětskýma očima“	29
2.4.1	„Může labuť tančovat?“- 1. den	29
2.4.2	„Narozeninový ples prince Siegfrieda“- 2. den	32
2.4.3	„Jak se princ Siegfried setkal s překrásnými labutěmi“- 3. den	36
2.4.4	„Bílá labuť, nebo překrásná princezna?“- 4. den	39
2.4.5	„Siegfriedův slib princezně Odettě“- 5. den.....	43
2.4.6	„Zásnuby s falešnou Odettou“- 6. den	47
2.4.7	„Boj o svou lásku – Odettu“- 7. den	50
2.4.8	„Smutný konec a láska jako trám“- 8. den	54
2.4.9	„A jak to dopadlo s Rothbartem a Odettinými sestrami“- 9. den	56
2.4.10	„Reflexe“- 10. den	60
2.5	Hodnocení realizace celého integrovaného bloku.....	62
2.6	Dotazníkové šetření	64
3	Závěr.....	66
	Seznam použitých zdrojů	68
	Seznam příloh.....	71

ÚVOD

Od dětství jsem byla rodinou vedena k rozmanitým činnostem a podporována ve zkoumání nových a nových aktivit. Co se týče hudby, věnovala jsem se především hře na housle, a to individuálně i v různých smyčcových a filharmonických orchestrech, ale i v několika kapelách. Dále jsem se naučila i hře na klavír, kytaru a na střední škole hře na flétnu.

Již šestým rokem pracuji jako učitelka v mateřské škole a vzhledem ke své povaze a nadšení pro získávání nových zkušeností se snažím tyto příležitosti přinášet i svým dětem ve třídě. Nebráním se experimentování, poznávání a vzájemnému předávání zkušeností. Vždy uvítám možnost pustit se s dětmi do témat, ke kterým nemají možnost se dostat či si je jinde vyzkoušet, a pokud se v našem okolí objeví odborník na určitou oblast nebo někdo, kdo by nás rád seznámil s koníčkem, kterému se věnuje, ráda této příležitosti využiji.

Všechny tyto aktivity a spousta dalších činností, které si s dětmi chceme vyzkoušet a zažít na vlastní kůži, jsou úzce spjaty s estetickou výchovou. Mně osobně je ze všech početných aktivit, kterým jsem se mohla věnovat, stále nejbližší hudební výchova. Proto jsem se ve své práci snažila propojit právě hudební a estetickou výchovu a umožnit dětem co nejloubeji toto spojení prožít.

1 TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE

1.1 Estetická výchova v předškolním vzdělávání

1.1.1 Vymezení pojmu estetická výchova

Základem všech teorií o estetické výchově je skutečnost, že se jedná o filozofickou disciplínu, zabývající se krásnem a jeho působením na člověka, a to v mnoha směrech. Jako zakladatel pojmu estetická výchova bývá uváděn německý filozof Alexander Gottlieb Baumgarten, který usiloval o zavedení samostatného vědního oboru. Se zrozením estetiky se dále pojí německý filozof Immanuel Kant a představitel německého idealismu, filozof Georg Wilhelm Friedrich Hegel, jenž definoval estetiku jako filozofii umění, a francouzský spisovatel a filozof Denis Diderot, který ve svém článku o Krásnu v Encyklopedii o tomto pojmu hovoří. Estetika je dnes filozofií a vědou o umění a proniká do mnoha odvětví vědních oborů, existuje například filozofická estetika, psychologická estetika, sociologická estetika, srovnávací estetika a morfologická estetika. (Souriau, 1994)

Estetická výchova zahrnuje nemalou škálu činností a aktivit, které přispívají k všestrannému rozvoji osobnosti. Protože úzce souvisí s fantazií, myšlením, tvořivostí a celkovým snažením člověka, zahrnujeme do estetické výchovy hudební, výtvarné, pohybové, dramatické, i literární činnosti. Přesněji se jedná například o tyto aktivity: poslouchání různých zvuků, melodií, rytmů, či říkanek, výtvarné dílo umělecké a vlastní, návštěvy divadel, muzeí a výstav, inscenování divadelních představení, recitace, zpěv, pohyb, tanec, rozhovory, předčítání, hry se slovy, volná hra, hra ve skupině dětí nebo hra individuální, ale i pobyt v přírodě. (Čapková, Mišurcová, 1978)

1.1.2 Estetická výchova v dějinných souvislostech v předškolním vzdělávání

Estetická výchova je blízká dětem v předškolním věku. Byla v dávných dobách zařazována zcela přirozeně, aniž by naši předci měli povědomí o nějakém budoucím oboru s názvem estetická výchova. Již v době primitivního způsobu života lidé tančili kolem ohně a vytvářeli jeskynní malby. Tyto činnosti lze považovat za určitý projev estetiky. V pozdějších dobách se objevily další činnosti, které můžeme přiřadit k estetické výchově, například vyšívání, výchova ke ctnostem, rytířské způsoby chování a

tak dále. Tyto aktivity ovlivňovaly vývoj jedince již v útlém věku. (Čapková, Mišurcová, 1978)

Mnoho let poté se vědomé působení na estetičnost u dítěte objevuje například ve spisu J. A. Komenského česká Didaktika. Řada pedagogů, filozofů a psychologů J. A. Komenského následovala, a tak se estetická výchova dále rozvíjela. Mezi následníky Komenského v rozvoji estetické výchovy patří například Rousseau, Kant, Pestalozzi, Owen, Hegel, Marx, Engels, Montessori, Flerinová atd. (Čapková, Mišurcová, 1978)

V Programu výchovné práce pro jesle a mateřské školy (1978) je uvedeno, že „dítě potřebuje realizovat svou přirozenou touhu po činnosti, která mu umožňuje aktivně projevit vlastní city, poznatky, zkušenosti a postoje. Estetická výchova se prolíná v mateřské škole celým výchovným procesem, všemi činnostmi a odráží se v prostředí.“ (Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy, 1978, s.179)

„Dítě potřebuje samo krok za krokem vrůstat do kultury a společnosti, která je nesmírně bohatá, ale také složitá. V tom mu pomáhá množství pracovního materiálu a pomůcek, s nimiž může experimentovat.“ (Zelinková, 1997, s. 41)

V současné době mají pedagogové a ředitelé předškolních zařízení větší možnosti při tvorbě třídních vzdělávacích programů a školních vzdělávacích programů. Jejich formy a metody práce jsou plně v jejich kompetenci, avšak musí respektovat rámcově vzdělávací program, vývojovou psychologii a také skladbu a možnosti dané skupiny dětí.

1.2 Charakteristika současného pojetí předškolního vzdělávání s ohledem na RVP PV

Rámcově vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále RVP PV) je dokument, který vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro předškolní vzdělávání. Tento soubor je závazný pro všechna předškolní zařízení. Je třeba respektovat hlavní principy, rámcové cíle, klíčové kompetence, dílčí cíle a dílčí výstupy rámcově vzdělávacího procesu.

Je uspořádán do pěti vzdělávacích oblastí:

1. Dítě a jeho tělo
2. Dítě a jeho psychika

3. Dítě a ten druhý

4. Dítě a společnosti

5. Dítě a svět

Estetická výchova prostupuje všemi pěti oblastmi. (RVP PV, 2018)

1.2.1 Dítě a jeho tělo

Tato oblast je zaměřena na rozvoj a růst dítěte, jeho odolnost a zdatnost, na manipulativní a sebeobslužné dovednosti. Při činnostech rozvíjejících estetickou výchovu dítě manipuluje s předměty, s výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, a tím rozvíjí svou jemnou i hrubou motoriku. Ovládá a poznává své tělo při hudebně pohybových a dramatických aktivitách. (RVP PV, 2018)

1.2.2 Dítě a jeho psychika

Oblast dítě a jeho psychika se zaměřuje na rozvoj citů a vůle, duševní pohody a psychiky, dále na rozvoj schopností potřebných k výuce čtení a psaní. Nedílnou součástí je i rozvoj a podpora v oblasti fantazie, tvořivosti, sebnahlížení a kreativity. Tato oblast se dále dělí na tři podoblasti (RVP PV, 2018):

Jazyk a řeč:

Z hlediska estetické výchovy je vhodné soustředit se na rozvoj komunikativních dovedností verbálních i neverbálních, na rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních, přesněji na hru se slovy, sluchové a rytmické hry, řečové hry, artikulační cvičení; vést společné diskuse, rozhovory a rozvíjet individuální, i skupinovou konverzaci. Tato podoblast se s estetickou výchovou dále shoduje v podpoře zájmu o poslech (čtených příběhů, pohádek, divadelních pohádek a příběhů), zájmu o vyprávění vlastních zážitků, dramatizaci, recitaci a přednes a v neposlední řadě probouzí zájem o literaturu. (RVP PV, 2018)

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace:

Tato podoblast se zaměřuje na rozvoj a kultivování smyslového vnímání, rozvíjí paměť a pozornost. Vytváří pozitivní vztah k intelektuálním činnostem a podporuje zájem o učení. Estetická výchova v této podoblasti sehrává velkou roli v rozvíjení tvořivosti prostřednictvím tvořivého sebevyjadřování, tvořivého myšlení, řešení problémů,

zvídavosti či radosti z objevování. Motivuje k manipulaci s různými předměty a jejich zkoumání. Zařazuje především hry zaměřené na tvořivost, představivost, fantazii, činnosti výtvarné, hudební, taneční, kognitivní, imaginativní, konstruktivní či dramatické. (RVP PV, 2018)

Sebepojetí, city, vůle:

Prostřednictvím estetické výchovy v této podoblasti dítě rozvíjí především pozitivní city ve vztahu k sobě. Učí se uvědomovat si vlastní identitu, vytváří si sebedůvěru, dosahuje osobní spokojenosti, získává a objevuje citovou samostatnost a poznává sebe samo. Nedílnou součástí je rozvoj schopnosti sebeovládání, záměrné řízení vlastních emocí, kultivování estetického i mravního vnímání; dítě se učí vyjadřovat získané dojmy, pocity a prožitky. Estetická výchova tomuto rozvoji a učení napomáhá činnostmi zajišťujícími spokojenost, radost, veselí a pohodu, činnostmi vyžadujícími samostatné vystupování, vyjadřování a rozhodování. (RVP PV, 2018)

1.2.3 Dítě a ten druhý

Záměrem této vzdělávací oblasti je utváření vztahů dítěte k jinému dítěti či dospělému. Dochází k posilování, kultivování a obohacování vzájemné komunikace jak při volné hře, tak při řízených činnostech. Děti díky estetické výchově poznávají druhé, učí se respektovat jejich odlišnost, posilují prosociální chování, citlivost, toleranci a učí se vzájemnému respektu. V souvislosti s estetickou výchovou je důležité zmínit časté zařazování aktivit spojené se sblíčováním dětí, jejich podílením se na společné činnosti, se vzájemným soužitím a s kooperativní činností ve dvojicích či ve skupinách. (RVP PV, 2018)

1.2.4 Dítě a společnost

Smyslem této vzdělávací oblasti je uvést dítě do společenství ostatních lidí a do pravidel společného soužití, ukázat dětem materiální a duchovní hodnoty a přiblížit jim je. Estetická výchova představuje neoddělitelnou součást tohoto procesu. Seznamuje děti se světem lidí, kulturou, vlastním národem, ale i s existencí ostatních kultur a národností. Učí děti vnímat a přijímat základní hodnoty platné v tomto společenství a vybízí je k aktivnímu podílení se na utváření společenské pohody v sociálním prostředí. Tyto hodnoty lze v dětech upevňovat například prostřednictvím lidové kultury, lidové hudby,

návštěvami dramatických inscenací či jiných kulturních a hudebních akcí. Prohlubováním těchto znalostí dochází u dítěte k rozvoji estetického vkusu. (RVP PV, 2018)

1.2.5 Dítě a svět

Oblast dítě a svět se zaměřuje na snahu vytvořit u dítěte elementární povědomí o okolním světě. Dítě poznává místo a prostředí, ve kterém žije, a učí se v něm orientovat. Dále získává povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí a poznává je, seznamuje se s jinými kulturami, kdy se u dítěte opět prohlubuje respekt, pokora a pozitivní vztah vůči nim. Buduje si úctu a respekt vůči světu a přírodě, která nás obklopuje a již je třeba chránit a žít s ní v sounáležitosti. Svět kolem nás lze dětem přibližovat formou dramatických aktivit, praktických ukázek, návštěvou tematických kulturních akcí, environmentálními aktivitami, estetickou výchovou či například pozorováním. (RVP PV, 2018)

1.3 Hudební činnosti v mateřské škole

„Hudební výchova v mateřské škole má charakter mnohotvárného procesu, probíhajícího v úzkém kontaktu se všemi výchovnými složkami, s cílem vytvořit základy pro harmonický rozvoj člověka. Není jen protiváhou rozumového postoje k světu, neboť zasahuje celou psychiku dítěte. Intenzivně rozvíjí smyslové vnímání, estetické cítění i pohybovou činnost; vede k soustředění pozornosti, k rozvíjení paměti, představivosti a fantazie. Hudební výchova není jen záležitostí citu, ale nezbytnou potřebou člověka.“ (Zezula, 1987, s. 39)

1.3.1 Hudební vývoj dítěte v období předškolního věku

„V tomto věku se již uplatňují vlivy kolektivní výchovy. Optimální hudební podněty však dostává dítě tehdy, je-li kolektivní výchova v jeslích a mateřské škole skloubena s výchovným působením rodiny, zvláště matky, s jejím citovým vztahem k dítěti a zpěvem.“ (Sedlák, 1990, s. 300)

Vlivem biologického zrání u dítěte dochází k mnoha změnám a rozvoji v mnoha oblastech, jako je například sluchový analyzátor a výškově diferenciatní schopnost, rostoucí ve věku šesti let až dvojnásobně. Dále se anatomicky utváří hlasivkový orgán a sílí hlasivkové svalstvo. Rozvíjí se základní pěvecké dovednosti, dětská improvizace, představivost a zvětšuje se hlasivkový rozsah. Většina autorů se shoduje ohledně názoru,

že individuální rozdíly jsou větší při horní hranici hlasového rozsahu než při dolní. Markantnější rozdíly se objevují v kvalitě pěvecké reprodukce. Většina dětí v tomto věku již nemá takový problém s rytmem, spíše s přesnou intonací. (Sedlák, 1990)

Ve věku tří až čtyř let dítě vnímá hudbu globálně, tedy hudbu spolu s textem, pohybem a mimikou. Avšak je schopno rozeznat některé ze zvukových podnětů, jako je například síla, výška, délka a barva tónu. Vlivem řeči si dítě stále zdokonaluje rytmicko-metrické spojení slova s melodií. Hlas se v tomto věku pohybuje mezi tóny a^1 , $g^1 - e^1$, d^1 . Ve věku čtyř až šesti let se u dítěte zdokonaluje paměť a obohacuje sluchová představivost. Je schopno hudbu prožívat, srovnávat, rozlišovat a analyzovat. (Zezula, 1987)

Každý jedinec se však hudebně vyvíjí individuálně a na to je potřeba brát zřetel nejen v mateřské škole. (Zezula, 1987)

1.3.2 Poslech hudby

Hudba jako taková je pro děti v předškolním věku velice abstraktní pojem a samotný poslech hudby je pro ně obtížný. Dítě předškolního věku si potřebuje utvářet konkrétní představy, a proto je vhodné, aby hudba byla propojována s pohybem, příběhem, dramatizací či jinou aktivitou, která dítěti pomůže v utváření si konkrétních představ. Poslech hudby v mateřské škole by tak měl být součástí hudebních, dramatických nebo pohybových aktivit. Dítě si tím pro něj přijatelnou formou osvojuje poslech hudby i ostatní dovednosti. (Zezula, Janovská, 1987)

Poslech hudby lze rozdělit na hudbu reprodukovanou a na živou hudbu.

Zezula a Janovská (1987) rozdělí poslech hudby takto :

- zpěv učitelky
- zpěv dětí v dialogických formách
- instrumentální hra učitelky
- instrumentální hra profesionálního interpreta
- vokální a instrumentální koncert pro děti
- slavnostní příležitosti a besídky s literárně hudebním programem

(Zezula, Janovská, 1987)

Reprodukovanou hudbu popisuje Lišková (2006) slovy: „Její prostřednictvím se děti např. seznámí s rozličnými zvuky hudebních seskupení, nahlédnou do světa různých hudebních žánrů, poznají širokou škálu rozličných hudebních nástrojů.“ (Lišková, 2006, s. 143)

Poslech hudby tedy působí nejen ve smyslu zkvalitňování hudebního vývoje dítěte, ale také na pozitivní vývoj psychiky každého jedince. (Zezula, Janovská 1987)

1.3.3 Pěvecké činnosti

Zpěv je přirozený lidský projev a řadí se mezi nejdůležitější složky hudebních dovedností. Pomocí pěveckých činností si dítě upevňuje kvalitu řeči, rozvoj představivosti, fantazie a přispívá k lepší psychické pohodě jedince. (Lišková, 2006)

Pěvecké aktivity jsou jednou z nejčastějších a nejjednodušších činností zařazovaných do řízených činností v mateřských školách. Jedná se o velice přínosnou činnost, která při správném provedení okysličuje mozek, zpevňuje svaly hlasového ústrojí, pomáhá navazovat společenské vztahy a v neposlední řadě vede k uvolnění a relaxaci dítěte. U dítěte se pěvecké aktivity spolu s řečí řadí mezi nejpřirozenější projevy. (Lišková, 2006)

1.3.4 Instrumentální činnosti (hra na rytmické nástroje)

Hra na dětské hudební nástroje se objevuje již v kojeneckém věku. Jde o takzvanou hru s chrastítky a ozvučnými hračkami. V období předškolního věku se jedná spíše o hru uvědomělou a řízenou. Hrou na hudební nástroje se u dětí rozvíjí jemná motorika, koordinace pohybů, hudební vnímání, smysl pro rytmus, ale také například sociální citění, tolerance, kooperace, soudružnost a sounáležitost. Skrze hudbu dítě vyjadřuje své pocity a myšlenky, což má pro ně velký význam. (Lišková, 2006)

Instrumentálními činnostmi se zabýval již Carl Orff, německý skladatel a pedagog, který ve 20. století hru na lehké ovladatelné nástroje ve vzdělávacím procesu inicioval. Smysl viděl v propojení veškerých činností – jednota mluveného projevu, poslechu, zpěvu, pohybu a instrumentální hry. V dnešní době se můžeme setkat s pojmem „Orffovy hudební nástroje“, čímž jsou míněna například ozvučná dřívka, prstové činelky, rumbakoule, triangl a další.

Dělení instrumentálních nástrojů

1. rytmické nástroje – bubínek, triangel, drhlo, činel, hůlky, rourový bubínek, tamburína, prstové činelky, zvonek, rolničky

2. melodické hudební nástroje – zvonkohra, metalofon, xylofon

(Lišková, 2006)

1.3.5 Hudebně pohybové činnosti

Pohyb je neodmyslitelnou součástí každého dne dítěte. Jedná se o jeden z nejpřirozenějších projevů člověka. Proto je velmi vhodné propojovat pohyb s jinými oblastmi, jako je například hudební chvílka nebo hra. Příkladem, kdy je hra spojována právě s hudbou, je známá říkanka Zlatá brána, Kolo, kolo mlýnský, nebo Chodí pešek okolo. V mateřské škole je důležité dbát především na zachování spontánního projevu dětí a radosti z pohybu. Dále jsou děti v mateřské škole vedeny k vlastním prožitkům, které jsou propojeny například s estetickým prožitkem z písně či hudby. (Lišková, 2006)

Mezi hudebně pohybové činnosti se řadí například držení těla a kultivovanost pohybu, motorika a koordinace pohybů, smysl pro rytmus, smysl pro hudební formu, schopnost jednoduché pohybové a taneční improvizace. (Lišková, 2006)

1.4 Charakteristika předškolního věku

Říčan, Krejčíková (1997) popisují toto stádium vývoje podle Eriksona, který předškolní věk nazval stádiem iniciativy. Dítě se učí, objevuje, a to vše s radostí a zájmem, nikoliv násilně. V tomto období se podle Eriksona objevuje nový, vyšší způsob autoregulace, což lze vysvětlit jako schopnost cítit vinu, tedy svědomí. (Říčan, Krejčíková, 1997)

Období předškolního věku je podle Průchy a Kořátkové (2013) vymezeno dobou od narození po nástup povinné školní docházky. Toto období se ještě dělí na mladší školní věk, který trvá od narození do tří let života dítěte, a na starší školní věk, který začíná dovršením třetího roku života a končí zhruba v šesti letech života dítěte, přesněji řečeno nástupem dítěte do základní školy.

Průcha, Walterová a Mareš (2009) se shodují, že pojem předškolní věk lze chápat jako vývojové období dítěte od třetího roku jeho života až po vstup do základní školy. Dále uvádí, že toto období je specifické hrou a děti z velké části v tomto období navštěvují

mateřskou školu. Základem stále zůstává rodinná výchova, na kterou mateřská škola může navazovat.

Předškolní věk dítěte se vymezuje od dovršení 3. roku života do zahájení povinné školní docházky, zpravidla po dovršení 6. roku života. Jedná se o období, kdy má dítě možnost navštěvovat mateřskou školu, která doplňuje rodinnou výchovu a připravuje ho na vstup do základní školy. Od roku 2017 je poslední rok předškolního vzdělávání v České republice povinný. (Šmelová, Prášilová, 2018)

1.4.1 Fyziologický vývoj dítěte předškolního věku

Tělesný vývoj dítěte předškolního věku

„V předškolním věku tělesné aktivity a obratnost významnou měrou pomáhají dítěti zapojovat se do společných činností s ostatními dětmi. Pohyblivost a přesnost pohybů ovlivňuje rychlost při běhání, skákání, prolézání, hrách s míčem. Menší pohyblivost a zručnost má vliv na preferenci činností. Jestliže je dítě v některé činnosti neobratné, nejisté, bojácné, zpravidla ji po určité době nevyhledává. Většinou se bez záměrného vedení tato oslabení nekompenzují.“ (Bednářová, Šmardová, 2007, s. 6)

V předškolním období lze pohyb považovat za základní, praktický a hrový prostředek k získávání klíčových i dílčích kompetencí, postojů a hodnot ve všech oblastech RVP PV. Pohybem si dítě neustále zdokonaluje svou zdatnost, rozvíjí tělo a vnitřní orgány, komunikuje, experimentuje a seznamuje se s okolním světem. Pohyb je jedna z nejpřirozenějších dovedností dítěte v předškolním věku. (Dvořáková, c2009)

Dvořáková (c2009) uvádí 4 důležité složky, které se vzájemně propojují a ze kterých vycházíme z hlediska vývoje dítěte předškolního věku. Jedná se o složku somatickou, funkční, psychickou a sociální. Níže je podrobněji rozepsána somatická složka v období předškolního věku.

Tělesná stránka

Dětské tělo se velice rychle vyvíjí a roste. Na konci šestého roku váží zhruba 20 – 25 kg. Pro tříleté dítě je zatím typická batolecí proporcionalita postavy. Mezi čtvrtým a šestým rokem u dítěte dochází k růstovému spurtu, který lze charakterizovat především prodlužujícími se končetinami a ztrácením kulovitěho tvaru trupu. Proporce těla začínají odpovídat dospělé postavě. (Dvořáková, c2009)

Kosti

V období předškolního věku kosti ještě nejsou osifikovány, což znamená, že jsou stále měkké a kloubní spojení nejsou dokončena. Ve svalech se zatím nachází voda, která brání vyššímu rozvoji síly. (Dvořáková, c2009)

Vnitřní orgány

V této oblasti je třeba zmínit systém srdečně cévní a systém dýchací. V předškolním věku tyto systémy při zátěži pracují méně ekonomicky a vzhledem k jejich malému objemu se u dítěte okamžitě začne zvyšovat frekvence srdečního tepu i dechu. Bylo zjištěno, že děti v tomto období zvládají dlouhodobější zátěž vyšší intenzity lépe než zátěže maximální. (Dvořáková, c2009)

Rychlost

V předškolním období se zvyšuje jak rychlost dítěte při činnostech, tak i rychlost jeho reakcí. To vše je dáno úrovní centrálního nervového systému a vedením vzruchů k určitým orgánům. S tím souvisí i rozvoj rovnováhy, rytmičnosti a jiné obratnostní schopnosti. Proto je třeba na tuto skutečnost brát zřetel a neklást stejný požadavek na dítě tříleté a šestileté. (Dvořáková, c2009)

1.4.2 Sociální a emoční vývoj dítěte předškolního věku

Sociální dovednosti dítěte v předškolním věku

Bednářová a Šmardová (2007) stojí za názorem, že lidské vztahy jsou pramenem, ze kterého dítě uspokojuje svoje citové a sociální potřeby. Sociální potřebu dále vysvětluje jako potřebu pozitivní identity a životní jistoty. Dále si dítě skrze lidské vztahy osvojuje sociální dovednosti. Dítě poprvé vstupuje do kontaktu s různými životními hodnotami, jako je například vztah, pocit jistoty, bezpečí a důvěry. Díky těmto hodnotám se dítě snáze učí, odolává strachu a více důvěřuje všemu, co ho ovlivňuje a obklopuje. Jedna z důležitých potřeb související se sociální stránkou dítěte je potřeba pozitivní identity. Dítě by tak mělo zažívat pocit, že je součástí společenství, patří do nějaké skupiny, kterou je myšlena především rodina, a může se na tuto skupinu spolehnout a důvěřovat jí. Dále si dítě osvojuje určité způsoby chování, vztahů a komunikace. Toto učení se nazývá učení sociální. (Bednářová, Šmardová, 2007)

Sociální dovednosti dítěte ve věku tři až šest let:

Dítě ve věku 3 – 4 roky: dokáže se odloučit od matky, projevuje zájem o ostatní děti, v případě konfliktu se uchyluje spíše ke slovním než tělesným výpadům, projevuje soucit, projevuje útěchu, zvyká si říkat „děkuji, prosím, dobrý den, na shledanou...“.

Dítě ve věku 4 – 5 let: rádo se kamarádí, vůči mladším dětem projevuje náklonnost, umí počkat, až na něj přijde řada, domluví se s ostatními, požádá o dovolení, umí zhodnotit pod vedením dospělého následky vlastního chování v jednoduchých situacích.

Dítě ve věku 5 – 6 let: vědomě projevuje zdvořilostní chování, začíná se u něj rozvíjet smysl pro morálku, dokáže odmítnout nežádoucí chování, zná základní pravidla chování na ulici, začíná rozlišovat mezi hrou a úkolem, udržuje pořádek ve vlastních věcech, trpělivě překonává překážky. (Bednářová, Šmardová, 2007)

Emoční vývoj dítěte v předškolním věku

Emoční oblast u dítěte v předškolním věku se stává stabilnější. Často se emoce u dítěte v tomto období vážou na momentální stav a situaci, která právě probíhá. Za velkou změnu v emočním vývoji tohoto období lze pokládat stav, kdy dítě dokáže samo odhadnout, co má, či nemá rádo. (Bednářová, Šmardová, 2007)

Mertin, Gillernová (2003) spojují emoce s temperamentem předškolního dítěte. Zde je naprosto normálním jevem jeho potřeba aktivity, tok otázek vůči okolí, poskakování, poposedávání a jiné pohyby. Vedle těchto potřeb je stejně silná potřeba stability, jistoty zázemí, trvalosti a bezpečí. Je dokázáno, že dítě, které své zázemí vnímá nejistě, přestává experimentovat, poznávat své okolí, přestává jevit zájem o běžné aktivity tohoto typu. Toto období se vyznačuje potřebou citového vztahu, potřebou společenského kontaktu, identity, seberealizace a společenského uznání emancipace. V tomto věku je dítě také velice ovlivněno kolektivem a vztahem mezi matkou a otcem. Z jejich chování si často přejímá vzory do vlastního života.

1.4.3 Kognitivní vývoj dítěte předškolního věku

Myšlení

„V procesu rozvoje vlastní identity dítěte hraje roli i způsob nazírání na okolní svět, tudíž i na sebe sama, který je ovlivňován rozvojem poznávacích procesů.“ (Vágnerová, 1999, s. 128)

U předškolního dítěte se projevuje silnější vazba k poznávané realitě. Myšlení ale zatím slouží především k uspokojování dětských přání a potřeb. Můžeme se setkat s tím, že dítě bude zkreslovat určitou situaci, což můžeme jinými slovy charakterizovat jako egocentrismus, který je pro předškolní věk typickým jevem. (Vágnerová, 1999)

Vnímání

V předškolním věku si dítě začíná více všímat detailů a více chápe celek jako jednotný soubor. S vnímáním úzce souvisí zrakové vnímání, sluchové vnímání a rozvoj řeči. (Wedlichová, 2010)

Zrakové vnímání

Předškolní věk se vyznačuje schopností nejen předměty vědomě třídít a rozlišovat, ale také určit jejich polohu v prostoru. Jako první dokáže dítě rozlišit horno-dolní postavení a později postavení vpravo-vlevo. Určování polohy se odvíjí od zkušenosti každého jedince a jeho pozorování okolního světa. Dále je v předškolním věku dítěte důležitý a nový takzvaný konkrétní obsah, který lze stručně charakterizovat schopností záměrně přiřadit obrázek k předmětu, se kterým má dítě již předešlou zkušenost. Dále se nově objevuje zaměření na celek a už ne pouze na detail. Dítě si je tedy schopno uvědomovat a prožívat například obrázek, na kterém je vyobrazen pohyb či se skládá z více detailů. V neposlední řadě se v předškolním věku rozvíjí vědomá zraková syntéza a analýza, která je důležitá například pro sledování vývoje části a celku. Za zmínku také stojí zraková paměť, která se rozvíjí již od kojeneckého věku, ale právě v období předškolního věku se zdokonaluje a hraje velkou roli v myšlení dítěte. Tato schopnost mimo jiné umožňuje zapamatování a vybavování si symbolů, jako jsou například číslice a písmena. (Bednářová, Šmardová, 2007)

To vše je přirozenou součástí období předškolního věku. Je však velice důležité tyto schopnosti dále rozvíjet, upevňovat a zdokonalovat. (Bednářová, Šmardová, 2011)

Sluchové vnímání

V období předškolního věku se rozvíjí především diferenciací zvuků a zdokonaluje se vnímání figury a pozadí, což lze vysvětlit jako zaměření pozornosti a vyčlenění zvuků z pozadí. Dítě přesyčeno zvukovými podněty, bývá často zaměňováno s neposlušným dítětem. Dále se v tomto období rozvíjí záměrné naslouchání, které úzce souvisí s diferenciací. Dítě se učí rozlišovat a poznávat zvuky, naslouchat písničkám a říkadlům, což je velice důležité pro nástup do základní školy. Sluchová syntéza a analýza je také jednou ze schopností typickou pro předškolní věk. Dítě do této doby větu vnímá jako akustickou jednotku. Až v tomto období se učí z věty vyčlenit podstatu a informaci. To vše se učí postupně formou vytleskávání, rozpoznávání hlásek a prostřednictvím dalších činností pro rozvoj těchto schopností. Se syntézou a analýzou úzce souvisí sluchová diferenciací neboli rozlišování, pro kterou je velice důležité rozpoznávání jednotlivých hlásek, správná výslovnost, rozlišení měkkých a tvrdých souhlásek, znělých a neznělých souhlásek a krátkých a dlouhých samohlásek. Správná sluchová diferenciací je důležitá pro čtení a psaní. Již zmíněné rozlišování krátkých a dlouhých samohlásek je úzce spjato s vnímáním rytmu, které se také rozvíjí právě v tomto období. Velkou váhu je také třeba přikládat sluchové paměti, kterou je potřeba neustále zdokonalovat a procvičovat. (Bednářová, Šmardová, 2007)

Řeč

Období do šesti let života je velmi zásadní pro rozvoj a upevňování návyků řeči. Raný vývoj řeči je ovlivněn a podmíněn motorikou, vnímáním a sociálním prostředím. Toto jsou aspekty, které je potřeba vždy respektovat. Mluvidla se rozvíjí již v prenatálním období a od té doby se jen a jen zdokonalují. V období předškolního věku je třeba řeč rozvíjet, upevňovat a popřípadě zdokonalovat. Jedná se o komplexní schopnost použití několika jazykových rovin, což jsou foneticko-fonologická rovina, morfologicko-syntaktická rovina, lexikálně-sémantická rovina a pragmatická rovina. Je třeba velmi citlivě sledovat možné vady řeči a v případě problémů doporučit zákonným zástupcům spolupráci s logopedem. (Bednářová, Šmardová, 2007)

Paměť

V období předškolního věku nastává několik změn spojených s pamětí a to v oblasti trvalosti, rozsahu paměti a zdokonaluje se paměť logická. Dítě si lépe zapamatuje věci a situace spojené s prožitkem, které, ať pozitivně či negativně, působí na jeho city. V období předškolního věku se můžeme bavit o dvou fázích paměti, a to mimovolné, a u předškolních dětí o paměti úmyslné. (Wedlichová, 2010)

Fantazie

Wedlichová (2010) uvádí, že dítě v předškolním věku často nedokáže oddělit skutečnost od fantazie. Ono samo je však přesvědčeno o pravdivosti svého výroku. V tomto období tedy nelze nepravdivé výroky považovat za lež. V tomto období se fantazie velice často promítá do volné hry, námětových her, ale i do okolního světa. Pro toto období je typická bohatá, barvitá a živá fantazie. V dalších letech života se však fantazie potupně usměrňuje a dítě je schopno oddělovat skutečnost od fantazie.

1.5 Hra jako převažující činnost dítěte předškolního věku

„Pro dítě předškolního věku je hra tou nejpřirozenější a nejčastější aktivitou. Hra mu přináší uspokojení, hrou získává zkušenosti, hrou se učí, ve hře si přehrává situace, kterým nerozumí, hra mu pomáhá zapomenout na problémy, nebo naopak se s některými vyrovnat. Hra ho okouzljuje, upoutává a fascinuje.“ (Svobodová, 2010, s. 98)

Každému pedagogovi mateřské školy hra přináší velikou škálu vzdělávacích příležitostí, které by měl umět uchopit. S hrou by měl umět zacházet a měl by znát zákonitosti her, které dětem nabízí formou různých činností a s ohledem na jejich vývojový stupeň. (Svobodová, 2010)

Hra je specifická činnost člověka, která jej provází celým životem. Hra úzce souvisí s vývojem osobnosti jedince a umožňuje poznávat jak okolní svět, tak sebe sama. Podle Suchánkové (2014) lze tvrdit, že má hra pro člověka hluboký význam. „Hra je považována za specifickou formu učení a důležitý prostředek sebeutváření. Při hře dochází k formování osobnosti. Hrou rozumíme činnost, která je vnitřně motivovaná a v níž se realizujeme.“ (Suchánková, 2014, s. 9)

„Hra by měla být hlavní náplní doby, kterou dítě v rodině i v mateřské škole tráví, protože je nezbytnou podmínkou a předpokladem budoucího rozvoje.“ (Opravilová, 2016, s. 46)
Prostřednictvím hry dítě poznává a učí se chápat okolní svět, uplatnit své zájmy a schopnosti a vstupovat nezávisle do světa dospělých, prověřuje své schopnosti a možnosti. Hra dítěti poskytuje uspokojení, pocit radosti, potěšení, ale také nabízí přirozenou cestu k řešení problému. (Opravilová, 2016)

1.5.1 Různé pohledy na hru

Na hru lze nahlížet mnoha způsoby. Uplatňuje se zde hledisko individuální preference – názory na hru se mohou lišit; i nám budou určité názory bližší, jiné zase méně. Z historického hlediska existuje několik teorií, které formulovaly známé osobnosti.

Svobodová (2010) zmiňuje různé pohledy filozofů a sociologů na hru:

- Britský sociolog a filozof Herbert Spencer vnímá dětskou hru jako přemíru energie a zdroj veškerého umění.
- Teoretik kulturních studií a sociolog Stuart Hall zastává názor, že dítě ve svých hrách rekapituluje vývoj lidstva.
- Německý filozof a psycholog Karl Groos stál za názorem, že hra úzce souvisí s napodobováním a s nacvičováním instinktů pro budoucí život. Hru označil za nacvičovací dovednost.
- Neurolog, psycholog a zakladatel psychoanalýzy Sigmund Freud tvrdí, že si dítě skrze hru promítá rušivé podněty a nepříjemné situace, se kterými se snaží vyrovnat prostřednictvím hraček a fantazijních představ.
- Švýcarský filozof, přírodní vědec a vývojový psycholog Jean Piaget hru spojuje s rozvojem myšlení a inteligence.
- Nizozemský kulturní historik Johan Huizinga hru vnímá jako svobodné jednání, s vlastním cílem a individuálně nastavenými pravidly. V dítěti hra vyvolává pocit radosti a dítě si uvědomuje její odlišnost od vlastního života. (Svobodová, 2010)

1.5.2 Znaky hry

Svobodová (2010) klade důraz na znalost zákonitostí her, které mají pro učitelku mateřské školy veliký význam. Díky těmto zákonitostem by učitelka měla zvládnout

organizaci hry dětí tak, aby tato činnost nesla znaky hry, ale zároveň umožňovala i naplňovat vzdělávací záměry.

Zákonitosti hry :

- Hra je aktivita svobodná. Dítě by do hry nemělo být nuceno, ale mělo by naopak prožívat radost ze hry a přitažlivost hry.
- Hra je neproduktivní, dítě si z ní neodnáší žádné majetné cennosti, ale prožitek a vzpomínky.
- Hra má svůj čas a prostor, je vydělena z běžného života a nezasahuje do něj. Běžný život může hra pouze simulovat či zrcadlit. Prostor pro hru může pedagog zdokonalit pomocí pomůcek, které je schopen nabídnout; mohou to být například krabice, papíry, převleky, zástupné rekvizity a podobně.
- Hra je nejistá v tom slova smyslu, že nikdo nemůže předpovědět, jaký bude mít spád, jak dlouho potrvá, kdo bude vítězem, ani zda hra splní cíl zamýšlený pro danou skupinu.
- Hra je podřízena pravidlům, která platí pouze po určitou dobu dané hry. Děti by si pravidla hry měly stanovit samy nebo se přinejmenším na jejich tvorbě podílet. Pravidla by měla být jasně stanovena pro celou skupinu a skupinou dodržována. (Svobodová, 2010)

1.5.3 Rozvoj sluchového vnímání skrze hru

Prostřednictvím hry se u dítěte rozvíjí sluchová percepce. Dítě se učí například poznat předměty podle zvuku, lokalizovat zvuk, naslouchat příběhům, rozlišovat slova s jinou hláskou, délkou a měkčením. Dítě díky hře dále procvičuje svou sluchovou paměť, dokáže vnímat rytmus, zapamatovat si rytmickou strukturu a učí se provádět sluchovou analýzu a syntézu. (Suchánková, 2014).

1.6 Baletní dílo

Balet lze datovat od dob renesance na území Itálie a Francie. V odborné literatuře se za vznik baletu považuje rok 1581. Slovo balet pochází z italštiny – italské „balletto“ v překladu znamená taneček. Na francouzském dvoře vznikla myšlenka spojit čtyři umění – tanec, hudbu, malířství a poezii – do jednoho celku podle ideálu antické jednoty. Tento

přístup na francouzský dvůr přinesl italský houslista, skladatel a choreograf Baldassare de Belgiojoso (francouzsky Balthasar de Beaujoyeux), který propojoval tanec, verše a hudbu. Jeho taneční vystoupení inspirovalo další baletní díla, která postupně doznala změn. Z děl zmizela promluva, která byla nahrazena instrumentální předehrou, a mluvené slovo nahradil sborový zpěv či instrumentální doprovod. (Brodská, Vašut, 2004)

Koncem 17. a počátkem 18. století začal být kladen důraz na taneční techniku. Na divadelní scéně se začínají objevovat taneční profesionálové. V této době působil například Francouz Jean-Georges Noverre, který do baletních děl vkládá pravdivost, citovost a rozmanitost. Koncem 18. století se baletními velmocemi stávají Londýn a Vídeň. (Brodská, Vašut, 2004)

V 19. století se proslavil Francouz Louis-Jacques Milon, který do své tvorby začal nově vkládat téma kolize lásky ženských hrdinek. Centrem baletu se opět stala Paříž. V této době se v Rusku prosazuje Petr Iljič Čajkovskij. (Brodská, Vašut, 2004)

Ve 20. století se proslavil například choreograf Sergej Pavlovič Ďagilev, který svým působením dokázal změnit názor veřejnosti na balet. Po první světové válce dosáhla značného rozkvětu německá baletní scéna, vzrůstal i počet divadel. (Brodská, Vašut, 2004)

1.6.1 Charakteristika baletního díla Labutí jezero

V romantickém námětu Labutího jezera se prolínají reálné a fantastické prvky. Jedná se o bohaté dílo obsahující klasické postupy, ale i neklasické sekvence evokující charakter různých národů. Tento rys lze zaznamenat v melodii a rytmu hudby. Díky opakujícím se tématům se partitura tohoto díla považuje za celistvou. To je možné zaznamenat například v části baletu, kdy je hudba na Princově oslavě identická s hudbou v první polovině druhého dějství. V baletu jsou snadno rozeznatelné pasáže, které pouze nepatrně obměňují svou melodii a nabývají tak dojem dramatičnosti (Beaumont, 2004).

Hudbu k Labutímu jezeru zkomponoval Petr Iljič Čajkovskij v roce 1875. Traduje se, že toto dílo vzniklo během jeho tříměsíčního turné po západní Evropě, kdy se Petr Iljič Čajkovskij a jeho přítel Valentin Petrovič Begičev mohli inspirovat romantickými hrady a krajinou lemující břehy Rýna (Smolka, 1958). Další možná teorie vznik tohoto díla spojuje se sídlem Čajkovského sestry Alexandry, kam skladatel jezdíval odpočívat. Zde pro

pobavení Alexandřiných dětí skládal krátké divadelní produkce. Jeho synovec Ivan Lvovič si později vzpomněl, že skladatel již roku 1871 složil krátké Labutí jezero s podobnou melodií. (Beaumont, 1952)

2 PRAKTICKÁ ČÁST PRÁCE

Cílem praktické části mé bakalářské práce bylo vytvořit program, jehož prostřednictvím se děti seznámí s hudebním dílem. Pro realizaci programu jsem si vybrala balet Labutí jezero P. I. Čajkovského a pomocí tohoto díla jsem v dětech rozvíjela estetické vnímání. Součástí tohoto programu jsou činnosti naplňující cíle estetické výchovy a respektující požadavky RVP PV. Další činností byl dotazník určený učitelkám mateřských škol, kde se zabývám zkoumáním, zda a jakým způsobem učitelky v mateřských školách pracují s hudebním dílem k rozvoji vnímání.

2.1 Charakteristika třídy

Svou praktickou část bakalářské práce jsem realizovala v mateřské škole, kde jsem zaměstnaná. Jedná se o mateřskou školu podporující zdraví, která sídlí na okraji Českých Budějovic. Přátelská atmosféra panuje nejen v mateřské škole, ale i mezi rodiči, kteří se mezi sebou často znají, což je výhodou pro vzájemnou spolupráci. Dalším pozitivem této mateřské školy je velká zahrada a okolní příroda. Mateřská škola se skládá z pěti věkově smíšených tříd, které mezi sebou často spolupracují. Ve třídě, kde působím, jsem měla k dispozici veškeré pomůcky, které jsem pro realizaci potřebovala. Jednalo se například o doprovodné nástroje z Orffova instrumentáře, pomůcky pro pohybové aktivity, zástupné předměty pro rozvoj fantazie a výtvarný materiál potřebný pro tvorbu labutí. Díky skvělé skupině dětí a naší společné dvouleté souhře mi praktická část dělala obrovskou radost a děti si ji maximálně užily. Vzhledem k mé znalosti dané třídy jsem volila činnosti tak, aby pro děti byly atraktivní, obohacující a zároveň podporovaly spolupráci celé skupiny. Do aktivit se s radostí zapojovaly i méně průbojné děti, což považuji za veliký úspěch. Celá práce byla v souladu s třídním vzdělávacím programem a probíhala především v době řízených činností, a to v období dvou týdnů v lednu 2021.

2.2 Metodika

2.2.1 Pedagogické pozorování

Aby mohlo být pozorování považováno za kvalitní, spolehlivé a přesné, je třeba brát zřetel na maximální možnou míru objektivnosti. Malá objektivita bývá často největší slabinou pedagogického pozorování. (Chrátka, 2007)

Přímé a nepřímé pozorování

Při přímém pozorování se badatel přímo účastní zkoumaného jevu v čase jeho průběhu. Pro nepřímé pozorování je typické, že se badatel neúčastní přímo ve zkoumaném terénu, nýbrž je odkázán pouze na záznam, který se v dnešní době pořizuje nejčastěji na videokamery, či lze využít audiozáznam. (Švaříček, Šedřová, 2014)

Strukturované a nestrukturované pozorování

Při strukturovaném pozorování se badatel zaměřuje a hledá odpověď na předem určené otázky, zatímco při nestrukturovaném pozorování badatel sbírá informace a popis jednání, které nemá nijak předem připravené. (Švaříček, Šedřová, 2014)

2.2.2 Rozhovor

Jedná se o nejčastěji používanou metodu sběru dat v kvalitativním výzkumu. Jinými slovy se jedná o hluboký rozhovor. V souvislosti s hlubokým rozhovorem se často objevují otevřené otázky, které umožňují badateli porozumět pohledu zkoumajících lidí, aniž by jejich pohled nějakým způsobem omezoval. Dále se lze setkat s rozdělením hlubokého rozhovoru na dva základní typy, kterými jsou polostrukturovaný rozhovor, který vychází z předem připravených otázek a témat, a nestrukturovaný rozhovor, který se vyznačuje položením jedné předem připravené otázky a následným dotazováním zkoumajícího. Hluboký rozhovor se skládá z výběru metody, přípravy rozhovoru, průběhu vlastního dotazování, přepisu rozhovoru, reflexe rozhovoru, analýzy dat a z psaní výzkumné zprávy. (Švaříček, Šedřová, 2014)

2.3 Příprava programu s názvem „Labutí jezero dětskýma očima“

Abych tento program mohla úspěšně realizovat, musela jsem nastudovat odbornou literaturu, která je zmíněna v teoretické části mé práce, a zároveň jsem ze získaných poznatků vycházela v praktické části, konkrétně při tvorbě programu s názvem „Labutí jezero dětskýma očima“.

Pro motivaci dětí jsem využila knihu od Novotné (2010), která baletní dílo Labutí jezero přepsala do pohádkové formy, přijatelné pro předškolní věk. Dále jsem při tvorbě a realizaci využila CD nahrávku od Valerije Gergieva (2007), který baletní dílo Labutí jezero nahrál ve spolupráci s orchestrem Mariinského divadla v Petrohradu. Ostatní využití

materiály v praktické části jsem si vyráběla sama nebo jsem využila pomůcek vlastních a pomůcek, které byly k dispozici ve třídě.

Dále jsem si stanovila cíle estetické výchovy, ke kterým budu při realizaci programu směřovat.

- 1) Rozvíjet estetické vnímání a hodnocení
 - a) Učit děti objevovat krásu v hudebních dílech
 - b) Učit děti slovně vyjádřit krásu hudebního díla
- 2) Rozvíjet tvořivost ...
 - a) Rozvíjet estetické vyjadřování dětí v některých z následujících oblastí: dovednosti výtvarné, hudební, hudebně-pohybové, dramatické, literární
 - b) Rozvíjet základy tvořivosti dětí: využití fantazie, představivosti, vlastních nápadů
- 3) Rozvíjet povědomí dětí o umění
 - a) Učit děti objevovat krásu kolem sebe
 - b) Rozvíjet povědomí o kulturním dění ve svém okolí
 - c) Rozvíjet znalosti dětí v oblasti hudebních děl a autorů

2.4 Realizace programu „Labutí jezero dětskýma očima“

2.4.1 „Může labuť tancovat?“- 1. den

První den jsou děti formou dramatizace a motivačního příběhu seznámeny s divadlem jako takovým, s etiketou slušného chování a oblečením do divadla, s divadelním prostředím a základními druhy představení. Vzhledem k opatřením, způsobeným covidem-19, jsem nucena tento den na poslední chvíli přehodnotit, a děti tak připravit o reálné představení v divadle.

Přípravy na divadelní představení a samotné představení

Cíl: Rozšířit si vlastní obzory v oblasti divadla. Utvořit si vlastní představu o celé skutečnosti. Navodit v dětech atmosféru divadelního představení.

Pomůcky: interaktivní tabule, videoukázka baletního díla Labutí jezero, šály jako zástupná rekvizita, židle představující hlediště

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Děti mají možnost využít zástupný předmět – šál a jakkoliv ho využít jako oblek do divadla. Některé holčičky šál využívají jako sukni či si šál dávají kolem krku, chlapci jej využívají spíše jako klobouk či kravatu. Po té, co se oblékli, se děti společně chodbami mateřské školy vydávají na pomyslnou cestu do divadla, které je mezi tím nachystáno v herně třídy. Po usazení se na své místo je dětem puštěna krátká ukázka baletního díla. Po celou dobu je dbáno na etiku slušného chování a dodržování pravidel vhodných při návštěvě divadla.

Na vteřinu baletkou

Cíl: Nebát se vlastního projevu v podobě tance. Uchopení role baletky skrze vlastní tělo. Rozvoj estetického vnímání.

Pomůcky: Zástupný předmět – šál, skladba č. 1 z CD č. 1

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Smyslem této aktivity je vlastním, dětským a individuálním projevem napodobit pohyb tanečníků, který měly děti možnost shlédnout v předešlé videoukázce. K dispozici mají děti šály, které mohou využít pro svůj vlastní projev. Celá aktivita je založena na dětské fantazii.

(Viz příloha č. 1, obrázek 1: Na vteřinu baletkou)

Asociační kruh

Cíl: Zamyšlení se, rozvoj fantazie a představivosti. Naučit se respektovat myšlenky druhých a zároveň nebát se vyslovit ty své.

Pomůcky: Plyšová labuť *(Viz příloha č. 1, obrázek 2: Zástupný předmět- plyšová labuť)*

Organizace: V kruhu na koberci

Popis činnosti: Děti odpovídají na otázku „Když se řekne balet, napadne mě...“ Po položení otázky je jim dopřán prostor, aby se zamyslely nad vlastní odpovědí. Pro realizaci této aktivity jsou využita pravidla pro komunitní kruh, kterými jsou: odpovídá pouze kdo chce, odpovídá celou větou a odpovídá ve chvíli, kdy se mu do rukou dostane předmět, který vyzývá k odpovědi. V našem případě se jedná o plyšovou labuť.

Tato plyšová labuť je jednak maskotem celého programu, ale zároveň je využívána v komunitních kruzích, diskusních kruzích a při aktivitách vyžadujících komunikaci. Plyšová labuť vyzývá dítě ke komunikaci.

Reflexe s dětmi: Děti odpovídaly na mnou předem připravené otázky:

- 1) O jaký typ představení se jednalo?
- 2) Jakých postav jste si v baletu všimli?
- 3) S jakou postavou ses nejvíce ztotožnil?
- 4) Znáš jiné baletní představení?
- 5) Jak se mohlo jmenovat právě toto představení?
- 6) Proč s námi v kruhu trávíš svůj čas právě labuť?

Nejvíce jsem si vážila toho, že bylo na dětech vidět jejich zaujetí a napětí z toho, co přijde dál. Nad otázkami se opravdu zamýšlely, nechávaly si čas na rozmyšlenou a při reflexi měly chuť diskutovat, ptát se a vzájemně se doplňovat.

Sebereflexe: Z celé řízené činnosti považuji za největší úspěch namotivování dětí vzhledem k tématu. Činnosti byly pestré, zábavné a zanechaly v dětech touhu po dalším pokračování a zájem o příběh. Veliký pozor si však musím dávat na délku jednotlivých činností.

Přípravy na divadelní představení: Velice mě překvapilo, jak rozsáhlé znalosti a nabyté informace již děti v této oblasti měly. V řízeném rozhovoru jsem nemusela zastávat roli vypravěče, ale pouze usměrňovat komunikaci. Děti si předávaly své poznatky a zkušenosti samy mezi sebou.

Na vteřinu baletkou: Z dětského, tanečního projevu bylo vidět, jak moc je videoukázka zaujala a kolika detailů si kdo všiml. Téměř všechny děti tančily opravdu po špičkách a děti kopírovaly i některé z pohybů.

Každý tanec byl samozřejmě originální, avšak některé taneční prvky se shodovaly s videoukázkou. Do této činnosti se nezapojily tři dívky, které jsem nenutila, ale nabídla jsem jim roli diváků. S radostí tuto roli přijaly, a kladně ji hodnotily i děti v roli tanečníků.

Asociační kruh: V kruhu zazněly různé odpovědi jako například: baletka, divadlo, labuť, šašek, představení, tancování.

2.4.2 „Narozeninový ples prince Siegfrieda“- 2. den

Motivační část příběhu

Siegfried byl mladý princ, který pořádal ples na oslavu svých jednadvacátých narozenin. Jelikož to byl chlapec ve věku na ženění, královna, jeho matka, od prince očekávala, že si na oslavě narozenin najde svou nastávající nevěstu a budoucí královnu. Princ Siegfried si ale nemohl žádnou princeznu vybrat. Během plesu královna princovi Siegfriedovi předala svůj narozeninový dárek v podobě kuše. Měl z ní obrovskou radost a po zbytek večera věnoval pozornost už jen své kuši. Hosté se tedy bavili a tancovali bez prince Siegfrieda.

Zrcadla

Cíl: Podporovat spolupráci ve dvojici. Rozvíjet postřeh, reflex, ale i kreativitu.

Pomůcky: Skladba č. 2 z CD 1

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Děti tvoří libovolné dvojice, z nichž jeden představuje tanečníka před zrcadlem a druhý opakuje jeho pohyby, jako by byl zrcadlo. Role si dvojice po chvíli střídá. Tuto aktivitu doprovází jedna ze skladeb baletu.

Pro mladší děti bylo potřeba tuto aktivitu rozdělit do dvou fází.

První fáze – bez hudby

Druhá fáze – s hudbou

Narozeninový orchestr

Cíl: Rozvíjet soustředění, smysl pro rytmus, jemnou motoriku a hudební sluch. Respektovat jasně daný zápis či úkol.

Pomůcky: Kartičky na suchý zip, znaky představující noty a nástroje z Orffova instrumentáře

Organizace: V kruhu na koberci

Popis činnosti: Aktivita je motivována krátkým příběhem o tom, jak na žádném plese nesmí chybět živá hudba či orchestr. Pro souhru hudebních nástrojů muzikanti využívají noty.

Děti si podle libosti volí hudební nástroje z Orffova instrumentáře, kterými jsou: ozvučná dřívka a prstové činelky. Umožněna je i hra na tělo: tleskání a pleskání do stehů. Podle znaků, představující notový zápis, děti hrají na své nástroje. Díky zápisu vyrobeného na suchý zip lze zápis neustále obměňovat.

Využité znaky:

O – znak představující notu čtvrtovou

X – znak představující pomlku čtvrtovou

(Viz příloha č. 1, obrázek 3: Narozeninový orchestr)

Baletní kroky

Cíl: Rozvíjet matematickou pregramotnost, orientaci v prostoru, koordinaci pohybů a soustředění. Návuk přenesení zápisu do podoby pohybů.

Pomůcky: Pěnové květiny určené pro pohybové chvíle, mapky s tanečními kroky

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Aktivita je motivována krátkým příběhem o tom, že tak jako hudebníci potřebují pro svou hru noty, potřebuje baletka pro svůj tanec choreografii a přesný zápis pohybů, které má na jevišti předvést.

Děti obdrží kartičky, na kterých je jasný zápis kroků, které mají přenést pomocí kroků na obdélníkové ploše vytvořené z pěnových květin. Zápis je věkově odstupňován.

(Viz příloha č. 1, obrázek 4, obrázek 5: Baletní kroky)

Taneční choreografie

Cíl: Procvičit jemnou motoriku a koordinaci oka a ruky.

Pomůcky: Plech, hrubá mouka, předloha

Organizace: U stolečků, v herně třídy

Popis činnosti: V této aktivitě děti napodobují zápis choreografie prstem do hrubé mouky či na papír a následně si svůj zápis ověřují v praxi.

Aktivita je rozdělena do tří fází:

První fáze – děti se mezi sebou domlouvají na určitém cviku a jeho zápisu. Například zatočení se do kola znázorňuje spirála; nápodoba letící labuť znázorňuje vlnovka; výskok a následná holubička znázorňuje zubatá čára atd.

Druhá fáze – vlastní kresba choreografie na papír či do hrubé mouky.

Třetí fáze – následné ověření vlastní choreografie v praxi.

(Viz příloha č. 1, obrázek 6a- c: Taneční choreografie)

Reflexe s dětmi: Děti odpovídaly na mnou předem připravené otázky:

- 1) Připomene nám někdo, co znamená slovo kuše?
- 2) Ve hře na zrcadla tě bavilo být tanečník? Nebo tě více bavilo být zrcadlem?
- 3) Na jaký jiný nástroj by sis rád zahrál z našich dětských not?
- 4) Bavilo by tě hrát na nějaký nástroj?
- 5) Jakou barvu kartičky sis zvolil, když jsi měl možnost si vybrat?
- 6) Do čeho jiného by se dalo kreslit tak jako do mouky?
- 7) Bylo dnes něco, čeho ses bál, nechtěl to vyzkoušet, nebo něco, co ti nebylo příjemné?
- 8) Stalo se dnes něco, kdy jsi sám sebe překvapil a jsi na sebe pyšný?

Z odpovědí jsem usoudila, že nejvíce děti zaujala činnost s názvem baletní kroky, což mě velice překvapilo. Na mě tato činnost působila ze začátku velice složitě. Jako vysněný hudební nástroj drtivá většina odpověděla buď housle, nebo klavír. Myslím si, že je to z toho důvodu, že housle a klavír jsou moje silné stránky a děti jsou s těmito nástroji skrze mne v kontaktu skoro každý den. Nebyl nikdo, kdo by si den neužil, něčeho se bál, nebo něco nezvládl. Jedna dívenka odpověděla, že při baletních krocích se poprvé před spolužáky styděla, ale postupně se to zlepšilo. Dětem jsem zdůraznila, že pokud jim bude cokoli nepříjemné, nemusí se do ničeho nutit, nebo se popřípadě mohou svěřit a společně vymyslíme jinou cestu k úspěchu.

Sebereflexe: Vzhledem k tomu, že hudební činnosti jsou naší společnou zálibou a často zařazovanou aktivitou do řízených činností, bylo při zahájení narozeninového orchestru na dětech vidět uvolnění a zájem o známou aktivitu. U ostatních činností jsem pozorovala u každého z dětí drobné napětí a očekávání z provedení a průběhu činnosti. Proto byla jejich pozornost znatelně delší než v jiné dny.

Zrcadla: Některé z dětí se v roli necítilo. Po domluvě dvojice si role vyměnila. Po chvílce nebyl nikdo, kdo by se dobrovolně nezapojil. Naopak jsem si všimla několika situací, kdy si dítě vyzkoušelo pro něj přijatelnou roli a v druhé části se nebálo vyzkoušet roli druhou. Pro mladší děti bylo potřeba tuto aktivitu rozdělit do dvou fází. První fází byl nácvik bez hudby a druhá fáze nácvik s hudbou. Po chvílce však začal zájem o aktivitu upadat, a tak nastal čas pro změnu.

Narozeninový orchestr: Tuto aktivitu jsem si užila jak já, tak děti. Trvalo delší dobu, než děti pochopily pravidla pro hru (X – pomlka, O – nota). Následně si každý vyzkoušel aktivitu individuálně, a poté jsme hráli již jako skupina. Výhodou bylo, že jsem zápis měla vytvořený pomocí suchého zipu, tudíž jsem mohla rytmus libovolně obměňovat. Aby si úspěch v činnosti zažily všechny děti, osvědčil se mi postup, kdy mi děti zápis nejprve přečetly a až poté jej zahrály. Nepouštěly se do ukvapené a nepromyšlené hry.

Baletní kroky: Opět se mi vyplatilo na děti nechvátat a nechat jim prostor pro přípravu a rozvahu. Poprvé jsem po dětech vyžadovala, aby si vzaly svůj zápis a rovnou se pustily do plnění. To ovšem nebyl správný postup. Děti se cítily v rozpacích, nezažívaly úspěch a aktivitu si neužily. Po druhé jsem dětem rozdala zápis, dala jim prostor pro vlastní nácvik a zapamatování si trasy. Když na děti přišla řada, bylo vidět, s jakou radostí jdou ostatním kamarádům předvést své taneční kroky. Někteří opravdu svůj zápis a projev obohatily o ladné pohyby, tanec po špičkách a kreace s horními končetinami. Snažila jsem se reagovat na aktuální situaci ve třídě, a tak jsem v herně postavila ještě jeden obdélník. Jeden pro nácvik, druhý jako parket.

Taneční choreografie: Tato aktivita děti velice zaujala. Nejvíce však část, ve které si měly možnost do mouky nakreslit obrázky dle vlastní fantazie. Nejčastěji se děti snažily o vlastní podpis, znázornění divadla, baletky a své rodiny v divadle.

2.4.3 „Jak se princ Siegfried setkal s překrásnými labutěmi“ - 3. den

Motivační část příběhu

Ples se pomalu chýlil ke konci, lidé odcházeli domů a princ Siegfried pozoroval na zahradě noční oblohu. V tom mu nad hlavou proletělo hejno překrásných bílých labutí a Siegfrieda napadlo, že si půjde vystřelit ze své nové kuše, kterou dostal od své matky.

Po přečtení tohoto příběhu jsou děti vyzvány k zamyšlení nad otázkou, jak asi bude příběh zítra pokračovat. Prostor pro jejich odpovědi je stanoven na další den.

Diskusní kruh

Cíl: Rozvíjet v dětech představivost a fantazii. Pracovat s již získanými informacemi. Procvičovat soustředění, vnímání a trpělivost.

Pomůcky: Plyšová labuť

Organizace: V kruhu na koberci

Popis činnosti: V kruhu zazní několik otázek, na které mají děti možnost dobrovolně a postupně odpovídat. Jejich odpovědi jsou opět usměrňovány plyšovou labutí. Je možnost na položené otázky rozvést diskuzi a obohatit diskusní kruh o otázky, které postupně vyplývají ze situace.

Předem připravené otázky:

- 1) Co se ti vybaví, když se řekne labuť?
- 2) Co se ti vybaví, když si představíš tmu?
- 3) Už jsi někdy viděl labuť?
- 4) Kam asi hejno labutí mohlo v pohádce letět?

Labutě

Cíl: Nebát se vlastního projevu v podobě tance. Umět projevit svou představivost a fantazii skrze pohyb. Rozvíjet hrubou motoriku. Smysl pro propojení hudby s pohybem.

Pomůcky: Skladba č. 13 z CD 1, hedvábné šály

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Tato činnost se skládá ze dvou částí. První část má relaxační charakter a druhá část je pohybová aktivita. Dětem je puštěna jedna ze skladeb Labutího jezera, která navozuje příjemnou atmosféru. Děti jsou vyzvány k představě vlastního obrazu, jak jim nad hlavou prolétá krásná labuť, jak asi zní zvuk jejího letu, jaké ladné pohyby dělá, kam přistává a jak se houpe na hladině. Na tuto představu je dětem dopřán dostatek času.

Poté jsou dětem nabídnuty hedvábné šály, které slouží jako zástupný předmět, a za zvuku té samé skladby jsou vyzvány ke ztvárnění jejich vybájené labutě. Důležité je však respektovat předem smluvený signál (zastavení hudby), který děti vyzývá k přerušení tance a přesunutí se do kruhu coby myšleného jezera.

Pohyb labutí a jiné zvěře

Cíl: Umět projevit svou představivost skrze hudební nástroj a následně i pohyb. Procvičit smysl pro dynamiku hudby.

Pomůcky: Hudební nástroje z Orffova instrumentáře

Organizace: V kruhu na koberci a následně v herně třídy

Popis činnosti: V této hudební chvíli si děti připomínají a osvojují dynamiku hudby, kterou si nacvičují pomocí dětských hudebních nástrojů a hry na tělo. Děti mají k dispozici ozvučná dřívka, prstové činelky a rumba koule. Následně jsou vyzvány k napodobení chůze různých druhů zvířat. Například: letící labuť, rozzuřený medvěd, malá rosnička u vody, běžící tygr, létající vážka atd. Pro ztížení pravidel děti zvíře ztvárňují jak hrou na hudební nástroj, tak pohybem v předem vymezeném prostoru.

Bílá labuť

Cíl: Procvičit jemnou motoriku, práci s nůžkami, koordinaci oka a ruky. Upevňovat se v lateralitě ruky.

Pomůcky: bílý a černý papír, černá a oranžová pastelka, nůžky, předloha labutě

Organizace: U stolečků

Popis činnosti: Každé dítě si vystříhá svou předem vytištěnou labuť, které následně dokresluje oranžový zobák, dodělává černé detaily a vybarvuje hladinu vody. Poté si bílý

papír A4 složí do harmoniky (překládání proužku z jedné strany na druhou). Takto vytvořenou harmoniku použije jako křídla vybarvené labutě.

(Viz příloha č. 1, obrázek 7a, 7b: Bílá labuť; obrázek 8a, 8b: Bílá labuť- výroba)

Hejno labutí

Cíl: Procvičení postřehu, pozornosti, matematické představivosti a hrubé motoriky.

Pomůcky: žádné

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Tato pohybová hra má podobná pravidla jako hra na molekuly. Při hudbě se děti pohybují v předem vymezeném prostoru a na signál (zastavení hudby + vyslovení číslovky) se děti seskupí do skupin se stejným počtem, jako označuje vyslovená číslovka. Každý jedinec představuje létající labuť a společně skupinka vytváří hejno labutí.

Reflexe s dětmi: Děti odpovídaly na mnou předem připravené otázky:

- 1) Baví tě něco vyrábět, hrát na hudební nástroje, nebo si raději zaběháš?
- 2) Nad čím se máme dnes večer v postýlce zamyslet?
- 3) Co se ti dnes povedlo?
- 4) Bylo dnes něco, co jsi nestihl podle svých představ anebo k čemu by ses chtěl vrátit?

Díky položeným otázkám jsem se od jednoho chlapce dozvěděla, že papírovou labuť sice odevzdal jako hotový výrobek, ale že by si tam přeci jen něco rád dokreslil. Když jsem mu vyhověla a labuť při odpoledním odpočinku vrátila, poděkoval mi za to. Drtivá většina třídy na otázku, jaký charakter aktivit je nejvíce baví, odpověděly, že hudební chvilky. Jejich odpověď mě nepřekvapila.

Sebereflexe: Před zahájením řízené činnosti jsem se obávala pracovní a výtvarné aktivity. Měla jsem pocit, že se dělí na mnoho pokynů a že tím vznikne ve třídě chaos. Před aktivitou jsem dětem vysvětlila a názorně ukázala krok po kroku, jak výrobek zhotovit. Byla jsem překvapená, kolik dětí zvládlo pracovat naprosto samostatně a že aktivitu se slovním doprovodem zvládly i tříleté děti. Aktivita trvala kratší dobu, než jsem očekávala, díky tomu nám zbylo více prostoru pro pohybovou aktivitu.

Diskusní kruh: Některé z odpovědí na otázku „co se ti vybaví, když se řekne labuť“: pírkó, jezero, rybník, voda, lítání, křídla, zobák, bílá barva, vejce, balet, bílé pírkó, Labutí jezero.

Některé z odpovědí na otázku „co se ti vybaví, když si vybavíš tmú“: polárka, úplněk, noc, tma, měsíc, vločky, sněhové koule, padající hvězda, obloha, vesmír, hvězdy.

Labutě: Při této činnosti jsem očekávala přirozený hluk, který patří ke každé pohybové činnosti. Proto jsem také předem zařadila jasný signál pro přerušeni nebo ukončení aktivity. Byla jsem ale velice překvapená, že tuto pohybovou aktivitu si děti prožily velice individuálně. Nikdo neměl potřebu se hlučně projevovat, komunikovat s ostatními či jinak vyrušovat. Myslím si, že tím bylo docíleno relaxací, která činnosti předcházela, a děti se následně soustředily na svou představu.

Pohyb labutí a jiné zvěře: Tuto aktivitu jsem si na poslední chvíli ulehčila smluveným signálem pro ukončení hry na hudební nástroje, a to zvednutím plyšové labutě nad hlavu. Také jsem jim dala prostor pro vyzkoušení si hudebního nástroje dle vlastní potřeby, což vedlo k chvilkové nepozornosti dětí, ale také naopak k následnému soustředění při aktivitě, kdy už neměly potřebu se projevovat jinak, než po nich bylo vyžadováno.

Bílá labuť: I děti ve věku tří let zvládaly poskládání harmoniky se slovním doprovodem a některé z nich i bez něj. Bylo ale potřeba s takto malými dětmi pracovat individuálně. Ostatní děti činnost zvládaly naprosto samy. Překvapilo mne, že děti tato činnost zaujala natolik, že ji chtěly opakovat při ranní a dopolední chvilce. Vymyslely jsme tedy obměnu činnosti a vyráběly černé labutě (princeznu Odyli).

Hejno labutí: Bylo pěkné pozorovat třídu, která je vedena ke vzájemné spolupráci a prosociálnímu chování. Moc pěkně spolupracovaly, zapojovaly nejmladší spolužáky a v situaci, kdy se dítě již nevešlo do dané skupinky, byla mu nabídnuta pomoc celé třídy se slovy „Tady jim jeden chybí, utíkej. Pojď k nám...“

2.4.4 „Bílá labuť, nebo překrásná princezna?“- 4. den

Motivační část příběhu

Když Siegfried doběhl k jezeru, kam hejno bílých labutí směřovalo, radoval se, že po jedné z labutí vystřelí. Najednou se ale zarazil.

Příběh je v této části přerušen a proložen diskusním kruhem. Diskusní kruh níže popsán.

Labutě byly tak překrásné, že nemohl vystřelit ani po jedné z nich. Položil svou novou kuši na zem a najednou viděl něco, čemu ani on sám nevěřil. Bílé labutě se proměnily v krásné princezny, které se vznášely nad hladinou a tančily za svitu měsíce. Jen něžné vlnky, jako hudební nástroj doprovázely jejich ladné pohyby. Siegfried jen strnule stál a s úžasem obdivoval jejich krásu.

Diskusní kruh

Cíl: Rozvíjet v dětech představivost a fantazii. Pracovat s již získanými informacemi. Procvičovat soustředění, vnímání a trpělivost.

Pomůcky: Plyšová labuť

Organizace: V kruhu na koberci

Popis činnosti: Tento diskusní kruh prokládá motivační příběh a jeho cílem je zjistit, jak si děti myslí, že princ Siegfried zareaguje, když má možnost volby. Zda po labutích vystřelí, či nikoliv.

Kdybych se mohla proměnit, proměnila bych se v...

Cíl:

Pomůcky: Vyzdobená dětská židle, představující labutí trůn – takto židli pojmenovaly děti. (Viz příloha č. 1, obrázek 9: Labutí trůn)

Organizace: V kruhu na koberci

Popis činnosti: Do kruhu mezi děti je umístěna židle, která slouží tomu, kdo chce právě odpovídat na položenou otázku. Postup je takový, že je položena otázka, na kterou si děti rozmýšlí vlastní odpověď. Dále následuje střídání se na židli a sdělování své odpovědi na otázku ostatním dětem ve skupině. Děti odpovídají dobrovolně a do ničeho nejsou nuceny.

Otázka do diskusního kruhu: „Kdybych se mohl/mohla proměnit, proměnil/proměnila bych se v...“

Kouzlo

Cíl: Podporovat spolupráci. Umět se podřídit jasně daným pravidlům a striktně je dodržovat (postup). Rozvíjet představivost a fantazii. Prožít novou zkušenost.

Pomůcky: zavařovací sklenice, voda, olej, injekční stříkačka (bez jehly), tekuté potravinářské barvivo, kyselina citrónová, prášek do pečiva

Postup kouzla:

1. Sklenici ze tří čtvrtin dolijeme olejem a zbývající prostor dolijeme vodou
2. Injekční stříkačkou nakapeme pár kapek potravinářského barviva
3. V misce si smícháme lžičku kyseliny citrónové a lžičku prášku do pečiva
4. Tuto směs nasypeme do sklenice s tekutinami
5. Pozorujeme chemickou reakci, která připomíná lávovou lampu

Organizace: Nejprve v kruhu na koberci, následně v herně třídy a poslední část aktivity se odehrává u stolečků.

Popis činnosti: Aktivita je rozdělena do tří částí

V první části jsou dětem rozdané karty (viz příloha č. 8e, 8f), na kterých jsou piktogramy znázorňující postup kouzla a potřebné pomůcky. Děti se rozdělí do čtyř skupin a jsou vyzvány k utvoření malého kroužku, kde mají diskutovat nad tím, co budou dle jejich společné úvahy potřebovat ke kouzlení a jak dojít ke správnému cíli.

Druhá část se odehrává v kruhu na koberci, kde děti sdílí své nápady a postřehy. Mají tak prostor, aby se samy zamyslely a vyslechly ostatní spolužáky. Společně pod určitým vedením dojdou k závěru, ve kterém si ujasní přesný postup, pojmenují pomůcky a vyjasní si pravidla realizace.

Ve třetí části je užitečná ještě jedna paní učitelka, z důvodu lepší organizace. Děti se rozdělí do skupin, ve kterých kouzlo realizují pod dohledem jedné paní učitelky. Na kouzlu se podílí každý člen skupiny.

(Viz příloha č. 1, obrázek 10a-f: Kouzlo)

Začarovaná labuť

Cíl: Rozvíjet představivost, hrubou motoriku a soustředění. Procvičovat logické uvažování.

Pomůcky: Skladba č. 14 z CD 1, bílá deka

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: V této pohybové aktivitě se děti volně pohybují po prostoru do rytmu hudby. Když hudba přestane hrát, schoulí se na zem tak, aby neviděly kolem sebe. Jedno z dětí je přikryto bílou dekou (je vhodné se předem s dětmi domluvit, že bílá deka bude znázorňovat labuť). Po výzvě se ostatní děti postaví kolem přikrytého kamaráda (labutě) a hádají, které z dětí se proměnilo v bílou labuť. Po uhodnutí jména se hra opakuje.

(Viz příloha č. 1, obrázek 11: Začarovaná labuť)

Reflexe s dětmi: Děti odpovídaly na mnou předem připravené otázky:

- 1) Kterou hru sis nejvíce užil?
- 2) Jak ses cítil, když jsi byl začarovaný v labuť?
- 3) Myslíš, že bude v noci kouzlo fungovat?
- 4) Zachoval se princ Siegfried správně?

Překvapila mě odpověď jednoho chlapce na otázku, jak se cítil, když byl začarovaný v labuť. Odpověděl, že se na to moc těšil, ale že se mu nelíbilo, když byl začarovaný (schovaný pod dekou), že na něj ostatní děti sahaly při hádání, kdo to je. Popsal tuto situaci tak, že se bál. Budu si tuto zkušenost pamatovat a v budoucnu pravidla hry obohatím o to, že na deku nesaháme a pouze se díváme. Tento den děti jako nejlepší aktivitu ohodnotily kouzlení.

Sebereflexe: Měla jsem radost, že děti samy od sebe propojily aktivitu kouzlení s aktivitou, ve které měly vyslovit, v co by se rády proměnily. Samy vymyslely moc pěknou motivaci, která mě před tím vůbec nenapadla. Opět jsem si užívala jejich zápal, radost z aktivit a těšení na další den.

Diskusní kruh: Nebyla jsem nikterak překvapena, když celá třída odpověděla, že určitě po krásných labutích nevystřelil. Podobná otázka zazněla předešlý den a děti nad ní měly možnost přes noc přemýšlet. Byly tedy zčásti připraveny.

Kdybych se mohla proměnit, proměnila bych se v...: Odpovědi dětí: králík, koník, Elsa, král, labuť, drak, papoušek, srnka, princ, medvěd, panter, rejnok, kajman, krásná dívka, labutí princezna, žába,...

Kouzlo: U této aktivity mě zaujal rozhovor, který vyplynul ze situace. Děti vymyslely, že každý, kdo se bude podílet na přípravě kouzla a dotkne se sklenice, bude očarován a každou noc se ve svém pokojíčku promění v to, co si přál v předešlé aktivitě. Dvě děti ještě rychle změnily prosbu, v co by se chtěly proměnit. Domluvili jsme se, že si druhý den řekneme, zda to byla pravda, či nikoliv. Další den děti došly k závěru, že kouzlo opravdu funguje, jen ony samy neví, jaké to bylo proměnit se ve vytoužené zvíře či postavu, jelikož zrovna spaly. Tento závěr jsem opravdu nečekala.

Začarovaná labuť: Vzhledem k tomu, že byl ve třídě plný počet dětí, hra nebyla až tak jednoduchá. V prvních kolech děti vykřikovaly jména bezmyšlenkovitě. Vyzývala jsem je, ať se nad svým tipem nejprve zamyslí, rozhlédnou se kolem sebe, zda kamaráda nevidí mezi sebou, a pak až svůj tip vysloví. Po pár kolech děti pochopily, co po nich žádám, a hru jsme si všichni skvěle užili.

2.4.5 „Siegfriedův slib princezně Odettě“- 5. den

Motivační část příběhu

Překrásné princezny tančily nad hladinou vody a Siegfried je s obdivem pozoroval. Jedna se mu však líbila ze všech princezen nejvíce. Jmenovala se Odetta. Když Odetta přitančila až ke břehu, Siegfried už dávno věděl, že se do ní zamiloval. Chtěl si princeznu rovnou odvést domů. Princezna ho však zadržela a začala mu vyprávět příběh o svém prokletí. Před časem se do Odetty zamiloval jeden zlý kouzelník jménem Rothbart a požádal ji o ruku. Princezna Odetta ho ale nemilovala, a tak jeho žádost odmítla. Zlý kouzelník Rothbart se rozzuřil a princeznu Odettu i s jejími sestrami proklel. Od té doby mají přes den podobu bílých labutí a večer tu svou. Až pravá láska může jejich prokletí zlomit. Siegfrieda to velice mrzelo. Slíbil však princezně Odettě svou lásku až na věky a byl si jistý, že toto zlé prokletí zlomí. Princezně Odettě se také princ Siegfried velice líbil. Proto byla šťastná, že se brzy její prokletí zlomí.

Skupinová práce u stolečku

Cíl: Procvičování jemné motoriky. Rozvoj smyslu pro spolupráci.

Pomůcky: Předkreslené labutě na čtvrtku A1, bílé papíry, nůžky, lepidlo, skladba č. 18 z CD 1

Organizace: U stolečků

Popis činnosti: V této aktivitě je zapotřebí, aby si děti vzájemně dopomohly k obkreslení vlastních dlaní, které si následně vystříhají. Poté postupně přicházejí k velké šabloně labutě, na kterou lepí své vystříhané dlaně. Jejich dlaně znázorňují labutí peří a křídla. Jedná se o skupinovou aktivitu. Tyto labutě společně vystavíme v prostorách šatny a vytvoříme si nástěnku. Pro relaxaci a příjemnou atmosféru aktivitu podbarvuje hudba z Labutího jezera.

(Viz příloha č. 1, obrázek 12a- c: Skupinová práce u stolečku, třídní nástěnka)

Relaxační činnost

Cíl: Nácvik správného dýchání. Rozvoj představivosti a fantazie. Vědomé zklidnění těla a mysli.

Pomůcky: Skladba č. 17 z CD 1, bílé papíry A5

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Děti si mezi sebou rozdají bílé papíry a prvním úkolem je papír zmuchlat do kuličky, která představuje labuť. Následuje relaxační chvílka, ve které se děti položí na záda, zavřou oči a soustředí se na správné dýchání do břicha. Jejich břicho představuje jezero, které něžně pohupuje labuť (kouli na jejich břiše). Tato relaxace je doprovázená hudbou. Děti mají prostor pro vlastní představivost a zklidnění celého těla. U některých dětí je potřeba dohlédnout na správný nádech a výdech. Špatné provedení opravovat.

(Viz příloha č. 1, obrázek 13: Relaxační činnost)

Pavučina přátelství

Cíl: Upevňování kamarádských vztahů ve skupině. Rozvoj soustředění a prosociálního chování.

Pomůcky: Bílá příze

Organizace: V kruhu na koberci

Popis činnosti: Činnost je motivována připomenutím části příběhu, ve které si Odetta a Siegfried vyznávají svou lásku. Dětem je vhodně lásku přiblížit například tím, že to znamená, že má někdo někoho rád proto, jaký je. Tato aktivita spočívá v tom, že první dítě drží v ruce klubko bavlnky a vysloví „Posílám klubko tobě, jméno.“ (Děti mohou

sdělit, proč právě jemu, proč ho mají rády, co pěkného s ním prožily,...). Ponechá si však začátek klubka, a tak vzniká mezi nimi vazba. Další dítě posílá klubko dál. Takto mezi všemi dětmi vzniká viditelná vazba, připomínající pavučinu přátelství. *(Viz příloha č. 1, obrázek 14: Pavučina přátelství)*

To by se mi líbilo

Cíl: Vědomé zamyšlení se nad svou osobností a nad svými pocity. Učit se respektovat názor a přání ostatních.

Pomůcky: Vyzdobená dětská židle představující labutí trůn

Organizace: V kruhu na koberci

Popis činnosti: Opět je do kruhu umístěna nazdobená židle, která slouží tomu, kdo chce odpovídat. První dobrovolník se posadí na židli, vybere si jednoho kamaráda, který se hlásí a chce položit otázku, na kterou dobrovolník na židli odpovídá. Otázky vypadají takto: „Mohl bych tě pohladit? Mohl bych ti sebrat autíčko?“ Ten, kdo sedí na židli, odpovídá větou „To by se mi líbilo/ to by se mi nelíbilo“ podle toho, jak to on sám opravdu cítí. Ten, kdo pokládal otázku, střídá dítě na židli, a takto se vystřídá postupně celá třída. *(Viz příloha č. 1, obrázek 15: To by se mi líbilo)*

Kouzelník Rothbart

Cíl: Procvičení hrubé motoriky, orientace v prostoru a postřehu. Respektování předem stanovených pravidel.

Pomůcky: klobouk, plášť, skladba č. 15 z CD 1

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Jedná se o pohybovou hru, kdy jedno z dětí představuje zlého kouzelníka Rothbarta (má na sobě klobouk a plášť) a zbytek třídy představuje tancující lid. Děti tančí do rytmu hudby a ve chvíli, kdy mezi ně vkročí zlý kouzelník, hudba se zastaví a děti musí zůstat ve strnulé pozici. Kouzelník nesmí mluvit, ani nikoho strašit. Pouze se projde mezi dětmi a kontroluje, zda se někdo nehýbe. Kdo se pohne, nevypadává, pouze je slovně upozorněn, že byl viděn. Roli Rothbarta si děti mezi sebou střídají.

(Viz příloha č. 1, obrázek 16: Kouzelník Rothbart)

Reflexe s dětmi: Děti odpovídaly na mnou předem připravené otázky:

- 1) Které postavy se nám zatím v příběhu představily?
- 2) Byl Rothbart hodný kouzelník?
- 3) Co sis dnes nejvíce užil?
- 4) Bylo dnes něco, do čeho se ti úplně nechtělo?
- 5) Zachoval se kouzelník Rothbart správně, když ho princezna Odetta odmítla?

Díky odpovědím jsem se ujistila, že děti příběh chápou správně. Umí rozeznat dobro a zlo, přiklání se k dobru a věří, že zlo bude po zásluze potrestáno. Tento den děti hodnotily jako plný nových zážitků, srandy a kamarádství, doslovně – „školkové lásky“.

Sebereflexe: Víím, že i v dospělém životě ne každý musí být s každým kamarád a mít ho rád. Nerada proto dětem vštěpuji, že se musíme mít všichni rádi a že musíme být všichni kamarádi. Snažím se je spíše vést k pocitu, že máme mezi sebou kamarády, ale ne všechny musím mít rád. Co však musím, je ostatní kolem sebe respektovat, učit se společnému soužití, vnímat a chápat odlišnosti a umět respektovat i ty, se kterými úplně nesouhlasím. Aktivita s názvem pavučina přátelství tomu až tak nenasvědčovala. Dětem jsem jí podala trochu jinak, než jsem původně chtěla. Proto bych tuto aktivitu do budoucna chtěla více promyslet a více slovně doprovázet.

Skupinová práce u stolečku: Tříletým dětem jsem dopomohla vystřihnout dlaně. Lepení již zvládaly samy.

Relaxační činnost: Jedna dívenka se jeví jako velká perfekcionalistka, a tak měla problém si pod zmuchlaným papírem představit labuť. Celá situace vedla k jejímu pláči, protože byla s koulí nespokojená. Situaci jsem vyřešila tím, že jsem jí půjčila naší plyšovou labuť, což ji uspokojilo a dále se do aktivity zapojila bez problému.

Pavučina přátelství: Rozvedli jsme rozhovor o tom, že pro nás bavlnka představuje naše kamarádství a kdybychom tuto aktivitu zopakovali, určitě by pavučina vypadala jinak. Aktivita se vydařila, jak jsem si jí představovala.

To by se mi líbilo: Smyslem této aktivity bylo zamyslet se a nahlas vyslovit, co se mi líbí a co ne. Myslím si, že popravdě vyslovit svou libost či nelibost dnes neumí mnoho dospělých lidí. Děti se učily nejenom odpovídat podle toho, jak se cítí, ale také se učily

respektovat odpověď druhého. Například jedna holčička se zeptala „Mohu ti učesat copánek?“ Druhá holčička odpověděla „To se mi nelíbí“. Bylo pro ní těžké pochopit, proč nechce, když je to hezká věc. Rozvedly jsme na toto téma rozhovor a dospěly jsme k závěru, že odpovídající holčička nemá ráda, když jí někdo sahá do vlasů, má z toho husí kůži a často jí to i bolí. Na tomto příkladu jsem se snažila dětem ukázat že, ne všechno, co se líbí nám, se líbí ostatním. Zkrátka je potřeba respektovat lidi kolem sebe.

2.4.6 „Zásnuby s falešnou Odettou“- 6. den

Motivační část příběhu

Všechno to ale z dálky pozoroval zlý kouzelník Rothbart, který nechtěl o vysvobození princezen ani slyšet. Rozhodl se, že lásce Odetty a Siegfrieda nedopřeje a vymyslí lest, jak Siegfrieda o krásnou Odettu připravit. Na další ples přivedl kouzelník Rothbart svou dceru Odyl, které kouzlem dal podobu princezny Odetty. Byla úplně stejná jako Odetta, jen byla zahalená v černých šatech a černém závoji. Princ Siegfried neměl tušení, že je to past. Proto před zraky všech lidí požádal tuto falešnou princeznu o ruku. To ale neměl dělat. Zradil tím Odettu, a odkázal jí tak k prokletí až do konce jejího života.

Ples

Cíl: Rozvíjení hrubé motoriky a orientace v prostoru. Návčik postřehu a pozornosti dětí.

Pomůcky: skladba č. 4 z CD 2

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Tato aktivita má pohybový charakter. Děti se kouzlem „jako“ přesunou na ples a stanou se z nich hosté plesu na zámku. Hudba simuluje ples a jejich taneční pohyby tomu dodávají jistou atmosféru. Na ples najednou vejde krásná, ale falešná Odetta, kterou představuje jedno z dětí. Ostatní tanečníci úžasem strnou v poloze, ve které se zrovna nachází a hudba přestane hrát. Krásná Odetta se projde mezi hosty a když odejde za roh, hudba začne opět hrát a hosté tančit.

Správný klíč k srdci princezny Odetty

Cíl: Rozvíjet schopnost spolupracovat. Umět si ve skupině najít vyhovující roli.

Podporovat v dětech participaci na pravidlech.

Pomůcky: 6 visacích zámků, 6 správných klíčů a 84 špatných klíčů

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Aktivita je motivována příběhem, kdy ke každému srdci patří jeden správný klíč. Ve skutečnosti je to myšleno tak, že ten, koho milujeme, vlastní právě tento klíč, a proto k sobě tyto dva patří. V této aktivitě se děti libovolně rozdělí do šesti skupin. Každá skupina obdrží jeden zámek, který symbolizuje Odettino srdce, a 15 klíčů, z čehož pouze jeden pasuje do jejich zámku. Je to klíč, který děti pomáhají najít Siegfriedovi. Na tuto aktivitu lze navázat diskusní kruh.

(Viz příloha č. 1, obrázek 17a, 17b: Správný klíč k srdci princezny Odetty)

Žádná cesta k srdci není jednoduchá

Cíl: Orientace podle předlohy, mapy či jiných záchytných bodů. Rozvíjet hrubou motoriku, koordinaci pohybů, orientaci v prostoru.

Pomůcky: Kartičky s číselnými kombinacemi, 8 překážek (1. přeskok přes překážku, 2. tunel, 3. plazení, 4. slalom, 5. skoky snožmo, 6. chůze po čáře, 7. hod na cíl, 8. začarovaná labuť).

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Tato činnost je motivována povídáním o tom, že žádná cesta k srdci není jednoduchá a že na cestě k lásce se mohou vyskytnout i problémy a strážně, které se lidé učí společně zdolávat a překonávat. Opět je tento příklad nasimulován, ale tentokrát na překážkové dráze, která znázorňuje cestu k srdci Odetty, a překážky znázorňují problémy a úklady, které Odettě a Siegfriedovi klade zlý Rothbart.

Každá překážka má své číslo, které je viditelně umístěno. Dítě, které se právě vydává na cestu, dostane číselný kód své cesty, který není totožný s žádným jiným kódem. Díky tomu je možné na dráhu pustit více dětí najednou. Nejprve je dětem představena každá překážka zvlášť (jak vypadá, jak jí úspěšně zdolat a jaké má číslo) a následně je možnost vydat se na cestu.

(Viz příloha č. 1, obrázek 18: Žádná cesta k srdci není jednoduchá)

Poznej, co je jinak

Cíl: Rozvíjet u dětí pozornost, postřeh a kreativitu.

Pomůcky: Žádné

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Vždy se jedna libovolně vytvořená dvojice odebere za dveře, kde si v krátkém čase něco vymění (například triko, ponožku, bačkoru, gumičku, sponu do vlasů,..), nebo něco na sobě pozmění (například rozpustí vlasy, sundají brýle, sundají bačkory,..). Po návratu do herny si je ostatní děti znovu prohlédnou a hádají, co se na této dvojici změnilo. Aktivita je motivována příběhem a otázkou, co u Odyl bylo jinak než u Odetty.

Reflexe s dětmi:

- 1) Byla Rothbartova lest v pořádku? Rozhodl se kouzelník správně?
- 2) Bylo Siegfriedovo rozhodnutí úmyslné? Nebo obě princezny od sebe opravdu nerozeznal?
- 3) Co sis dnes nejvíce užil?
- 4) Myslíte, že má zlo šanci zvítězit nad dobrem?

Z odpovědí dětí je zřetelné, že jsou do příběhu čím dál tím více motivované, z čehož mám obrovskou radost. Mezi dětmi není nikdo, kdo by se stranil, nudil nebo nezapojil. Tento den děti nejvíce zaujala aktivita s visacím zámekem.

Sebereflexe: Při překážkové dráze jsem byla vděčná za to, že jsem měla možnost zapojit i kolegyni, která mi pomohla dohlédnout na bezpečnost u jednotlivých stanovišť. Do budoucna si budu pamatovat, že lepší a přehlednější bude vytvořit méně stanovišť.

Motivační část příběhu: Z tohoto motivačního příběhu vyplynula diskuse, ze které bylo patrné, jak moc jsou děti do příběhu vtaženy a jak moc jsou namotivovány do dalších dní. Po přečtení tohoto příběhu začaly děti okamžitě vykřikovat, jak té zamilované dvojici pomůžeme a co pro ně můžeme jako třída udělat. Dále vzešla otázka „Jak mohl Siegfried rozpoznat Odyl od Odetty. Něco přece musela mít jiného.“ Jejich odpovědi: jiné oči, jinak

učesané vlasy, jinou barvu vlasů, jinak vysoký podpatek, jinou velikost střívků, jiný hlas, jinou vůni,...

Ples: Při této aktivitě jsem pozorovala propracovanější baletní pohyby. Několik holčiček, když na ně vyšla řada a měly sehrát roli zlé Ody, tak tuto roli odmítly, protože na ni měly zlost. Nenutila jsem je.

Správný klíč k srdci princezny Odetty: Mým záměrem bylo pozorovat skupiny dětí a každého jednotlivce. Jak jsou děti schopny se ve skupině bez vedení domlouvat, jakou koho zastává roli, zda si umí vytvářet taktiku pro hledání, či byl jejich úspěch založen na pokusu a omylu, zda se zapojily všechny děti, nebo tam byl někdo pouze jako pozorovatel. Velice mě překvapilo, jak skvěle se s touto činností děti vypořádaly, jak rychle přišly na taktiku, která je dovede k cíli, a jak se snažily zapojit všechny členy skupiny. Ve většině skupin byl jeden člen, který klíč zkoušel, jeden, co klíče podával, jeden, co klíče třídil a jeden, co celou situaci pouze pozoroval.

Žádná cesta k srdci není jednoduchá: Všechny děti zažily úspěch, a v případě, kdy bylo potřeba, jsem jim poskytla pomoc. Každému z dětí jsem dala nejprve prostor se očima zorientovat v jeho číselném kódu a jeho cestě, a když bylo dítě připraveno, vydalo se na cestu samo. Mladším dětem jsem buďto poskytovala radu či pomoc, anebo si děti samy zvolily lehčí cestu (číselný kód s menším počtem překážek).

Poznej, co je jinak: Ve většině případech chodily za dveře dvojice holka + holka a kluk + kluk. Ve dvou případech byla dvojice odvážnější a za dveře šla holka + kluk. U této aktivity jsme se společně velice nasmáli a bylo to krásné uvolnění na závěr dne.

2.4.7 „Boj o svou lásku – Odettu“- 7. den

Motivační část příběhu

Siegfried byl nešťastný a zoufal si, čeho se to dopustil. Nepoznal, že je to past a jeho Odetta není ta pravá. Rozhodl se tedy o svou lásku bojovat se zlým kouzelníkem Rothbartem. Běžel k jezeru, co mu nohy stačily, aby vše své lásce Odettě vysvětlil. Odetta moc dobře věděla, že to byla lest, kterou přichystal Rothbart, a princ Siegfried o své lásce k ní nelže. S úsměvem prince objala a v tu ránu se tam přiřítíl zlý kouzelník Rothbart. Princ Siegfried sebral všechnu svou zlost a vrhnul se na Rothbarta. Rozpoutal se nelítostný boj.

Diskusní kruh

Cíl: Rozvíjet smysl pro diskutování. Přijetí jiného názoru. Sdílení informací.

Pomůcky: Plyšová labuť

Organizace: V kruhu na koberci

Popis činnosti: V diskusním kruhu se děti přiblíží k tématu zla, ubližování a rvaček a více se s ním seznámí. Děti si ujasní, co je dobré, co špatné, jak v daných situacích zareagovat a na koho se popřípadě obrátit. Smyslem je, aby si děti k těmto informacím došly pokud možno samy. Jejich názory, argumenty a zkušenosti je vhodné pouze usměrňovat a doplňovat.

Záchrana Odetty

Cíl: Rozvíjet v dětech spolupráci a kooperaci. Rozvíjet smysl pro strategii a participaci na pravidlech. Dále rozvíjet hrubou motoriku a orientaci v prostoru.

Pomůcky: 3 zalaminované papíry formátu A4

Organizace: V herně na koberci

Popis činnosti: V této aktivitě je zapotřebí předem určit dráhu, kde bude vyznačen start a cíl, a utvořit dvojice, které se aktivity zúčastní. Na startu dvojice dětí obdrží 3 karty, díky kterým se mohou přesunout do cíle, aniž by šlapaly jinam než na tyto karty. Je dobré na dráhu nepouštět dva páry najednou, aby to děti nevedlo k soutěživosti a aby se soustředily na provedení, spolupráci a komunikaci ve dvojici. Motivací je zachránit v cíli princeznu Odettu (pohlazení plyšové labutě).

(Viz příloha č. 1, obrázek 19: Záchrana Odetty)

Střelba na terč

Cíl: Uvolnění ruky a ramenního kloubu. Nácvik hodů horním obloukem.

Pomůcky: Terč, míčky velikosti jablka

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Při této činnosti děti procvičují hod na cíl. Jako terč je využita obruč, místo náboje jsou použity míčky a zbraň znázorňuje ruka dítěte. Před zahájením střelby je

zapotřebí jasně vymezit prostor, odkud se bude házet, a pravidla, která se při střelbě striktně dodržují z důvodu bezpečnosti.

Pomoc labuti

Cíl: Procvičit hrubou motoriku. Rozvíjet v dětech prosociální chování a spolupráci.

Pomůcky: 2 obruče, lano pro znázornění středové čáry, plyšová labuť a papírové kapky znázorňující vodu.

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Hrací pole je rozděleno na dvě poloviny a na každém konci středové čáry je položena obruč. V jedné je položena plyšová labuť, která kolem sebe nemá žádnou vodu (papírové kapky) a v druhé obruči je naopak mnoho malých, papírových kapiček, které taktéž znázorňují vodu, ale bez labutě. Cílem dětí je přenést kapičky jednu po druhé k labuti, aby nebyla smutná a mohla plout po vodě. Z důvodu bezpečnosti se v jedné části hracího pole běhá směrem od labutě ke kapkám vody a v druhé části od kapek vody k labuti. Pro navození příjemné atmosféry je puštěna jedna ze skladeb Labutího jezera.

(Viz příloha č. 1, obrázek 20: Pomoc labuti)

Vyjádření emocí prostřednictvím hudebního nástroje

Cíl: Propojení vlastní fantazie s hudbou. Rozvíjení představivosti a fantazie.

Pomůcky: Xylofon a citera

Organizace: V kruhu na koberci

Popis činnosti: Děti jsou vyzvány k zamyšlení a následnému představení své vlastní autorské hudby, které mají přiřadit vlastní název. Pro svůj přednes si mohou zapůjčit xylofon nebo citeru.

(Viz příloha č. 1, obrázek 21: Vyjádření emocí prostřednictvím hudebního nástroje)

Reflexe s dětmi: Děti odpovídaly na mnou předem připravené otázky:

- 1) Je dobré s někým soupeřit a prát se?
- 2) Chtěl by někdo také skládat skladby, jako autor Labutího jezera?

3) Jaká aktivita tě dnes nejvíce bavila?

4) Stalo se dnes něco, čeho ses bál?

5) Měl jsi dnes radost sám ze sebe?

Většina dětí na otázku o skládání vlastní tvorby odpovídala, že ne. Že je to jistě velice těžké. Tento den nebyl nikdo, kdo by se nezapojil.

Sebereflexe: I přesto, že byl tento den živější, nepůsobila na mě tato živost nikterak chaoticky a celý den jsem měla plně pod kontrolou. Překvapilo mě, že i přes to, že aktivity trvaly déle, než jsem plánovala, děti byly do poslední chvíle naprosto soustředěné a motivované.

Motivační část příběhu: Po přečtení tohoto příběhu jsem děti vyzvala k zamyšlení nad otázkou, kdo tento souboj nejspíš vyhraje a komu drží palce. Prostor pro jejich odpovědi jsme si stanovili na další den. Další den 23 z 24 dětí odpovědělo, že určitě vyhraje Siegfried, a na otázku, komu drží palce, všichni odpověděli, že Siegfriedovi.

Diskusní kruh: Na chlapcích, kteří se ve třídě často perou, bylo vidět, jak si uvědomují, co přesně dělají špatně. Očima těkali po třídě, ale bylo na nich vidět, že poslouchají. Ostatní děti jsem vyzvala, abychom nikoho konkrétně nejmenovali a pouze si o této problematice povídali v obecné rovině.

Záchrana Odetty: Postřehla jsem dvě strategie. 1. strategií bylo přehazování poslední volné karty dopředu a přeskokování z jedné na druhou. 2. strategií bylo využití pouze dvou karet, na kterých se děti posunovaly do cíle. Druhou strategií většinou zvolila dvojice, která nebyla schopná se domluvit a při aktivitě spolupracovat.

Pomoc labuti: Bylo pěkné pozorovat, jak ze začátku děti běhaly co nejrychleji a snažily se o co nejlepší výkon. Postupem času se ale více zklidnily, svůj běh zpomalily, ba dokonce běh zaměnily za ladné taneční kroky. Aktivita trvala delší dobu, a proto měly děti možnost si v jejím průběhu odpočinout v předem vymezeném prostoru.

Vyjádření emocí prostřednictvím hudebního nástroje: Příklady některých názvů skladeb: Jak labuť měly vánoce. Jak Odetta měla vlastní jezírko. Labuť, která si hraje na vodě. Svatební píseň Odetty a Siegfrieda. Labuť, která si spletla jezero s potokem. Veselá skladba o lvíčkoví. Vánoční píseň o labuti. O veselé labuti, která sedí na vločce. O tom,

jak princ zachrání Odettu. O labutím jezeře. O veselé babce... Velice mě překvapily jejich originální nápady. Tuto aktivitu jsme si společně moc užili.

2.4.8 „Smutný konec a láska jako trám“- 8. den

Motivační část příběhu

Princ Siegfried neprohrál, ale bohužel ani nevyhrál. Navždy tak přišel o ruku princezny Odetty. Nešťastná a zamilovaná Odetta se rozhodla, že bez Siegfrieda nechce dál žít. Ani Siegfried nechtěl dále bez své milované Odetty žít. Společně tedy svůj život nešťastně ukončili. Netušili však, co tímto rozhodnutím způsobí.

Diskusní kruh

Cíl: Rozvíjet v dětech představivost a fantazii. Pracovat s již získanými informacemi a dále je obohacovat. Procvičovat soustředění, vnímání a trpělivost.

Pomůcky: Plyšová labuť

Organizace: V kruhu na koberci

Popis činnosti: Témata do diskusního kruhu: Mohl by mít příběh o Odettě a Siegfriedovi jiný konec? Jak jinak mohli celou situaci vyřešit? Mohl jim někdo pomoci? Na koho se můžete v nesnázích obrátit vy? Je správné, co udělali?

Had přátelství

Cíl: Rozvíjet v dětech prosociální chování, trpělivost a estetické cítění.

Pomůcky: Skladba č. 18. z CD 2

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Je vhodné navázat na diskusní kruh, ve kterém jistě zazní věta, že mít spoustu přátel, na které se můžeme obrátit, je veliká výhoda a radost. Úkolem dětí je libovolně se rozmístit po prostoru a postupným přibíráním kamarádů do zástupu vytvářet hada přátelství. V prvním kole jde jako první paní učitelka a proplétá se mezi dětmi. Postupně se u každého z dětí zastaví, pohladí ho, ukloní se a toto po ní zopakuje každé z dětí, které je již součástí hada. Pohlazené dítě se připojuje na konec hada. Další varianta je, že se dítě zapojí na začátek hada a vybírá kamaráda. Aktivita končí ve chvíli,

kdy jsou do hada zapojené všechny děti. Další kolo jde jako první někdo jiný. *(Viz příloha č. 1, obrázek 22: Had přátelství)*

Srdce našich hrdinů

Cíl: Rozvoj prosociálního chování, představivosti, fantazie, spolupráce a ovládnutí vlastních emocí.

Pomůcky: Minutka na vaření

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Protože děti v předešlém diskusním kruhu vymyslely spoustu lepších a pozitivnějších variant, jak by mohl příběh o dvou zamilovaných končit, domluvíme se, že si vzpomínkou na ně zkusíme přivolat pocit jejich přítomnosti v naší třídě. A to tak, že se děti položí na břicho a zklidní celé své tělo. Relaxují, poslouchají tichou hudbu a zároveň čekají na výzvu, kdy se mohou zvednout a vydat se hledat srdce. Srdce symbolizuje tikající kuchyňská minutka na vaření, kterou během relaxace paní učitelka schová kdekoliv po třídě. *(Viz příloha č. 1, obrázek 23: Srdce našich hrdinů)*

Malba Labutího jezera

Cíl: Rozvíjet jemnou motoriku, představivost, fantazii. Podporovat dětskou kreativitu.

Pomůcky: Temperové barvy, čtvrtky A4, kelímky na vodu, štětce

Organizace: U stolečků

Popis činnosti: Děti při malbě nejsou nijak instruovány, co se týče jejich výsledného díla. Pouze jsou jim zopakována pravidla, která platí při jakékoliv malbě. Například, že každá tempera má svůj štětec, špinavou vodu si dojdou vyměnit s paní učitelkou, soustředím se na svou malbu, nikoliv na malbu mého kamaráda.

Z této aktivity vzešla nádherná díla *(viz příloha č. 1, obrázek 24a-f: Obrázky dětí)*

Reflexe s dětmi: Děti odpovídaly na mnou předem připravené otázky:

- 1) Zaujal tě příběh Odetty a Siegfrieda?
- 2) Znáš jinou pohádku, u které se ti nelíbí, jak končí?
- 3) Měl by si zájem vidět opravdový balet s názvem Labutí jezero?

Společně jsme se s dětmi dohodli, že až pomine tato nešťastná doba spojená s covid-19, půjdeme se společně podívat na opravdové představení Labutího jezera.

Sebereflexe: Trochu jsem se obávala, jak děti přijmou nešťastný konec, a byla jsem mile překvapená. Nic je nemrzelo. Jen si postesklly že je to škoda, ale vzaly celou skutečnost takovou, jaká je, a i nadále se z aktivit radovaly.

Diskusní kruh: V diskusním kruhu jsme si vysvětlili, že byť se nám konec úplně nelíbí, nic s tím nenaděláme. Autor to vymyslel takto a chtěl, aby jeho dílo končilo právě tak, jak ho napsal. Nám nezbyvá nic jiného, než to respektovat, a pokud chceme, můžeme pro Odettu a Siegfrieda vymyslet v naší třídě hezčí konec. Bylo vidět, že se s tím děti smířily a konec nechaly, tak jak ho napsal autor.

Had přátelství: Líbilo se mi, že se tato aktivita obešla bez mluvení.

Srdce našich hrdinů: Minutku děti našly pouze v případě, že bylo při činnosti naprosté ticho. K tomu si ale musely dospět samy.

Malba Labutího jezera: Pro navození atmosféry jsem dětem pustila velice tiše jednu ze skladeb baletu.

2.4.9 „A jak to dopadlo s Rothbartem a Odettinými sestrami“- 9. den

Motivační část příběhu

Svým rozhodnutím zlomili kletbu a zlý kouzelník Rothbart přišel o svou moc. Odettiny sestry se opět proměnily v krásné panny a byly navždy zachráněny. Příběh Labutího jezera nemá tak úplně dobrý konec, ale všechno zlé je pro něco dobré.

Komunitní kruh

Cíl: Podporovat v dětech komunikaci a zájem o rozhovor. Rozvíjet naslouchání a trpělivost.

Pomůcky: Plyšová labuť

Organizace: V kruhu na koberci

Popis činnosti: Předem připravené otázky do komunitního kruhu:

- 1) Udělal jsi někdy něco, čím jsi dokázal někomu pomoci?
- 2) Pomohl někdy někdo tobě? Na otázky děti odpovídaly dobrovolně.

Tato aktivita má vést děti k zamyšlení.

Co se stane, když kouzelník přijde o svou moc?

Následuje soubor aktivit, které kouzelník od této chvíle musí dělat jako obyčejný člověk a nemůže si pomoci kouzlem.

Musí si vše pamatovat jako my a nemůže kouzlem pátrat v paměti

Když si bude chtít kouzelník v obchodě vzpomenout, co vše měl nakoupit, nemůže kouzlem zapátrat v paměti, ale bude si muset pěkně zavzpomínat, jako my lidé.

Cíl: Procvičovat u dětí paměť, soustředění a pozornost.

Pomůcky: Věci ze třídy a deka

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Pod dekou jsou schované různé věci, které chtěl kouzelník nakoupit. Dětem jsou věci na nějaký čas odkryty a za určitý čas opět zakryty dekou. Úkolem dětí je vyjmenovat věci, které byly schované pod dekou. Pro lepší organizaci aktivity je dobré děti rozdělit do skupin po pěti a každá skupina odpovídá postupně. *(Viz příloha č. 1, obrázek 25: Musí si vše pamatovat jako my a nemůže kouzlem pátrat v paměti)*

Musí si pro vše dojít a vše si podat sám

Někdo by mohl kouzelníkovi závidět, že pro knížku, kterou si zapomněl v pokojíčku, si nemusí chodit, pouze mávne proutkem a knížka mu rázem leží na klíně. Nebo když ráno spěchá, protože zaspal, mávne proutkem a všechny věci, které si potřebuje obléci, jsou okamžitě na jeho těle. Ale od teď už tomu tak není. Pro všechno si musí dojít, jako my lidé.

Cíl: Rozvíjet v dětech postřeh a soustředění.

Pomůcky: Dětské bačkory

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Děti se postaví do kruhu a v každé ruce drží jednu svou bačkору. Na předem smluvený signál děti bačkory vhodí do středu kruhu před sebe a dále čekají, až zazní jejich jméno – to je výzva, na kterou se rychle rozběhnou svou bačkору sebrat. Paní

učitelka pouze vyvolává jména dětí a jejich úkolem je pouze rychlá reakce. Paní učitelka tak může sledovat pozornost a postřeh dětí a může během aktivity pravidla obměňovat.

- 1) Pro bačkoru běží Anička
- 2) Pro bačkoru běží Anička a Jakub
- 3) Pro bačkoru běží ten, kdo má na hlavě copánek
- 4) Pro bačkoru běží ten, komu jsou čtyři roky

(Viz příloha č. 1, obrázek 26: Musí si pro vše dojít a vše si podat sám)

Musí o podrbání na zádech poprosit kamaráda a nemůže si přičarovat sluhu

Jak by si mohl takový kouzelník podrbat záda na místě, kam nedosáhne? Mohl by si přičarovat škrabku, mohl by si přičarovat sluhu anebo by například mohl na malou chvíli proměnit svou kočku ve škrabací přístroj. Ale tomu už je konec. Teď už bude muset poprosit svého kamaráda nebo souseda, aby mu pomohl a jeho záda podrbal.

Cíl: Rozvíjet v dětech soustředění a představivost.

Pomůcky: Žádné

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Děti utvoří dvojice, ve kterých si střídavě kreslí na záda číslice, geometrické tvary nebo jednoduché obrázky. Ten, kterému je kresleno na záda, hádá, co je to za obrázek. Následně si děti tyto role vymění. *(Viz příloha č. 1, obrázek 27: Musí požádat o podrbání)*

Nemůže kouzlem stěhovat těžké věci. Potřebuje k tomu kamarády

Když kouzelník potřeboval přestěhovat svou obrovskou skříň plnou kouzelných knih, stačilo mu jen jedno krátké zaklínadlo, skříň se vznesla do vzduchu a už pomalu vzduchem plula na místo, kam jí kouzelník poručil. Ale jak to udělá kouzelník teď, bez možnosti kouzlení? Opět bude muset dojít poprosit sousedy nebo kamarády, aby mu pomohli. Protože více rukou více dokáže.

Cíl: Rozvíjet v dětech spolupráci a participaci na pravidlech.

Pomůcky: Velká molitanová matrace

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Na začátku aktivity si každé z dětí zkusí potěžkat a o kousek posunout těžkou matraci samo. Poté matraci nadzvednou společnými silami a přesunou ji na předem smluvené místo. Po přestěhování matrace slovně hodnotí, která z variant je jednodušší, a jistě dojdou k závěru, že když si lidé pomáhají a dělají věci společně, je to vždy jednodušší a dokonce při tom člověk může zažít i legraci. (Viz příloha č. 1, obrázek 28a, 28b: *Potřebuje pomoct se stěhováním*)

Když má chuť na perníček, nemůže si ho přičarovat, ale musí si ho upéct

Jak kouzelník dostal chuť na nějaký sladký perníček, nemusel hnout ani prstem. Pouze zamumlal krátké zaklínadlo a najednou měl před sebou mísu voňavých a čerstvě upečených perníčků. Ale co teď? Musí nakoupit, musí zadělat těsto, musí ho nechat odležet, vyválet, vykrájet a také upéct. Je to sice dřina, ale výsledek za to stojí.

Cíl: Rozvíjet jemnou motoriku. Respektovat jasně daný recept. Podporovat spolupráci a získávat nové zkušenosti.

Pomůcky: Ingredience potřebné pro výrobu těsta na perníčky, vál, vykrajovátko ve tvaru labutě, váleček na těsto, plech, pečící papír.

Organizace: U stolečků

Popis činnosti: Za dohledu paní učitelky si děti vyválí a připraví těsto na perníčky. Následně si každý postupně vykrojí vlastní perníček a odloží jej na plech. S dětmi je předem domluveno, že plech vezme paní učitelka domů a další den perníčky donese upečené. Za příznivějších podmínek je možnost poprosit o upečení paní kuchařky.

(Viz příloha č. 1, obrázek 29a-b: *Perníčky*)

Reflexe s dětmi: Děti odpovídaly na mnou předem připravené otázky:

- 1) Co ještě musel kouzelník dělat jako běžný smrtelník?
- 2) Jak sis užil dnešní den?
- 3) Co tě dnes nebavilo nebo u čeho ses bál?
- 4) Je něco, na co se těšíš?

Mnoha dětem došlo, že když dnes dostaly možnost uválet a vykrájet perníčky, že si je pravděpodobně budou moci další den i nazdobit.

Sebereflexe: Povedlo se mi dobře zorganizovat aktivitu pečení perníčků tak, že jsem nepotřebovala dopomoc své kolegyně. Každé z dětí bylo do této činnosti zapojeno, na což jsem si dávala veliký pozor.

Když má chuť na perníček, nemůže si ho přičarovat, ale musí si ho upéct: Vzhledem k situaci spojené s covid-19 jsem usoudila, že bude lepší toto těsto, které prošlo všema dětskýma ručičkama, nepoužít a mít doma nachystané předem upečené perníčky. Tuto skutečnost jsem však dětem nesdělovala. Bylo mi velmi líto jejich krásné těsto a vykrojené perníčky vyhodit.

2.4.10 „Reflexe“- 10. den

Horké křeslo

Cíl: Záměrně děti vyzvat ke vzpomínání nad uplynulými dny. Rozvíjet v nich komunikaci a vést je k rozhovoru.

Pomůcky: Vyzdobená dětská židle představující labutí trůn.

Organizace: V kruhu na koberci

Popis činnosti: Do kruhu mezi děti je umístěna židle, která slouží opět tomu, kdo chce právě odpovídat na položenou otázku.

Otázky pro horké křeslo:

- 1) Co se mi za poslední dva týdny nejvíce líbilo?
- 2) U čeho jsem se nejvíce zasmál?
- 3) Je něco, u čeho jsem se bál?
- 4) Co mě vůbec nebavilo?
- 5) Jakou hru bych si nejraději zopakoval?

Doplňování příběhu

Cíl: Vést děti k soustředění a procvičování paměti.

Pomůcky: Celý příběh Labutího jezera

Organizace: V kruhu na koberci

Popis činnosti: Dětem je od začátku až do konce přečten celý příběh Labutího jezera. Místy je však vynechané slovo či jméno. Děti je společnými silami doplňují. Díky této aktivitě je možnost ověřit si, jak moc si z příběhu pamatují.

Pravda, nebo lež

Cíl: Rozvíjet v dětech soustředění, postřeh a hrubou motoriku. Dále děti měly možnost utřídit si získané informace.

Pomůcky: Zelený papír s nápisem „PRAVDA“ a červený papír s nápisem „LEŽ“

Organizace: V herně třídy

Popis činnosti: Na jednom konci třídy je umístěn zelený papír s nápisem PRAVDA a na druhém konci třídy červený papír s nápisem LEŽ. Dětem jsou postupně čteny předem připravené věty a úkolem dětí je posoudit jejich správnost. Poté se rozběhnou ke správnému papíru.

Příklad vět:

- 1) Odetta se proměňovala v labuť.
- 2) Siegfried byl zamilovaný do Odyl.
- 3) Rothbart byl hodný kouzelník.
- 4) Odetta měla hodně sester.
- 5) Siegfried dostal od své matky k narozeninám flintu...

Oblíbená aktivita

Cíl: Vyzvat děti k zamyšlení.

Pomůcky: Budou se odvíjet od toho, jakou aktivitu si děti zvolí.

Organizace: Bude se odvíjet toho, jakou aktivitu si děti zvolí.

Popis činnosti: Činnost vyplyne aktivitu zvolené dětmi.

Perníček

Cíl: Rozvíjet v dětech kreativitu, pečlivost a zdokonalovat jemnou motoriku.

Pomůcky: Perníčky, pytlíky naplněné cukrovou zdobící hmotou, celofánové sáčky a jmenovky.

Organizace: U stolečků

Popis činnosti: Poslední aktivitou je zdobení perníkové labutě. Děti mají možnost si vyzdobit jeden perníček dle vlastní fantazie. Každý perníček je potřeba řádně označit, aby nedošlo k záměně a byly dodrženy hygienické podmínky. Po zaschnutí jsou perníčky rovnou vkládány do celofánového sáčku. Perníček si děti odnášejí domů jako vzpomínku. *(Viz příloha č. 1, obrázek 30: Perníčky)*

Celý program byl zakončen hromadnou fotografií *(Viz příloha č. 1, obrázek 31: Závěrečná fotografie třídy)*

Sebereflexe: Velikou radost jsem dětem udělala tím, že jsem jim dala možnost odnést si domů kousek našeho společného dobrodružství v podobě perníčku. Já od dětí dostala na oplátku spoustu nadšených a usměvavých tváří, které si budu ještě dlouho pamatovat.

Horké křeslo: Bylo znát, že jsem děti k zamyšlení za poslední dva týdny vyzývala častokrát. Od prvních dnů jsem pozorovala velký pokrok.

Doplňování příběhu: Překvapilo mne, že děti neudělaly ani jednu chybu.

Pravda, nebo lež: Opět jsem byla překvapená, že děti neudělaly jedinou chybu.

Oblíbená aktivita: Nakonec se děti shodly na aktivitě ze čtvrtého dne s názvem začarovaná labuť, jejímž cílem bylo poznat, které z dětí je schované pod dekou.

2.5 Hodnocení realizace celého integrovaného bloku

Při zpětném poohlédnutí se za realizací celého integrovaného bloku musím přiznat, že jsem velice nadšená a plná pozitivní energie, kterou děti rozdávaly. Velikou radost jsem měla ještě dlouho po tom, co byl program ukončen, a všímala jsem si při volné hře dětí, jak často vyhledávají téma Labutího jezera. V konstruktivních činnostech stavěly

Siegfriedův hrad a jezero uprostřed lesa, v námětových činnostech si často hrály na Siegfrieda a Odettu, v individuálních činnostech u stolečku bylo Labutí jezero též častým tématem při volné kresbě, modelování a dalších aktivitách.

Zpětně mě mrzí, že kvůli covid-19 jsme nemohli navštívit divadelní představení, pozvat baletního mistra do MŠ, ani nahlédnout do zákulisí divadla.

Velice mě potěšila pozornost a soustředěnost dětí, která přetrvávala po celou dobu programu. Pokaždé, když svůj integrovaný blok obohatím o příběh, který jim postupně po částech předkládám, zaručím si tím jejich pozornost a zájem po celou dobu realizace činností.

V praktické části je sepsán a zhodnocen program, který se odehrával v době řízené činnosti. Téma Labutího jezera se nás však dotýkalo jak během ranních činností, pobytu venku, odpoledního odpočinku, tak odpoledních chviliek. Děti často vyžadovaly opakování aktivit a pohybových her, které jsem jim představovala při řízených činnostech. Mnoho dětí například zaujala pracovní činnost, ve které měly poskládat harmoniku a dotvořit labuť. Aby nemusely dělat dvě stejné, vymyslela jsem obměnu a navrhla výrobu černé labutě. Ve volných chvílích děti projevily zájem i o zpěv písní o labutích, a tak jsme společně vyhledali a naučili se píseň od Zdeňka Svěráka s názvem Labutě a píseň od Míši Růžičkové s názvem Labuťátko. Písně jsme doprovodili hrou na dětské hudební nástroje a dále střídavě hrou na housle a klavír, na které jsem hrála sama.

Na řízené činnosti jsem se připravovala vždy den předem, abych mohla do druhého dne doladit případné detaily. Ze zdrojů mateřské školy jsem využívala především výtvarný materiál, doprovodné nástroje z Orffova instrumentáře a pomůcky pro pohybové aktivity. Veškerý ostatní materiál či potřebné pomůcky jsem si nosila vlastní. Pro případný výpadek vlastní paměti jsem měla vždy po ruce připravený detailně zpracovaný celý program.

2.6 Dotazníkové šetření

K vytvoření dotazníku pro učitelky mateřských škol s názvem „Vážná hudba v mateřských školách“ mě vedla zvědavost a snaha o hlubší nahlédnutí do tématu, zda paní učitelky v mateřských školách do svých programů zapojují vážnou hudbu. Zda ano, či ne, co je k tomu motivuje a co jim stojí v cestě. Do jaké míry jsou schopny děti seznamovat s vážnou hudbou a jaké cesty k tomuto cíli volí. Vzhledem k tomu, že já osobně mám k hudbě velice blízko a hudbu do programu zapojuji často, mám zkreslenou představu o tom, jaká je realita v jiných mateřských školách. S dotazníkem a jeho výsledky jsem velice spokojená a určitě mi poskytl reálnější představu ohledně této problematiky.

Při tvorbě dotazníku jsem se snažila respektovat jeho funkčnost, nenáročnost, jasné znění otázek, předem doporučené odpovědi, ale zároveň do něj vložit prostor pro vlastní vyjádření.

Statistika dotazníku:

- Dotazník obdrželo celkem: 65 učitelek
- Dotazník vyplnilo celkem: 41 učitelek
- Dotazník nevyplnilo celkem: 24 učitelek
- Procenta úspěšnosti při vyplňování dotazníku: 63,1 %
- Vyplnění dotazníku trvalo učitelkám nejčastěji mezi 1 – 2 minutou.
- O vyplnění dotazníku byl největší zájem druhý den po jeho vložení na stránky survio.cz.

Dotazník a jednotlivé odpovědi na položené otázky jsou vypsány v příloze č. 2- Dotazník pro učitele

Sběr odpovědí

Odpovědi jsem sbírala formou webového dotazníku, který jsem rozeslala do mateřských škol mezi své kolegyně a známé paní učitelky, s žádostí o možné rozeslání do dalších mateřských škol. Sběr odpovědí trval zhruba 14 dní, během kterých jsem aktivně sledovala přibývání výsledků. Ve chvíli, kdy jsem zaznamenala, že o dotazník již není

zájem, vyhodnotila jsem vrácené odpovědi a získala jsem tyto výsledky. Dotazníkové šetření probíhalo v období února 2021.

Vyhodnocení dotazníku

Z odpovědí je zřejmé, že všechny paní učitelky se s hudbou v jakékoliv podobě minimálně jednou setkaly. Hudbu jako lidovou píseň zapojují všechny učitelky. Velká část učitelek se vážnou hudbu bojí zapojit z důvodu vlastní nezkušenosti a strachu z uchopení takového tématu. Ve dvanácté otázce jedna z učitelek odpověděla, že by uvítala jakoukoliv metodiku, a já mám radost že ji budu moci poskytnout svou bakalářskou práci. Také jsem z poslední otázky vyvodila, že minimálně tři učitelky jsem svým dotazníkem motivovala k zamyšlení, že se v budoucnu pokusí zapojit vážnou hudbu do svých tematických celků, což považuji za velký úspěch.

3 ZÁVĚR

V teoretické části jsem se zaměřila se na charakteristiku současného pojetí předškolního vzdělávání a estetické výchovy, na estetickou výchovu a její vymezení, hudební činnosti v mateřské škole a zejména na poslechové činnosti s charakteristikou vývojových zvláštností předškolního dítěte. Tyto cíle jsem rozepsala a rozčlenila do několika přehledných odstavců a snažila se o stručné a jasné přiblížení všem čtenářům.

V praktické části jsem se zaměřila na tvorbu programu, jehož prostřednictvím jsem seznámila děti s hudebním dílem – Labutí jezero od P. I. Čajkovského. Pomocí tohoto díla jsem v dětech rozvíjela estetické vnímání. Program naplňuje estetické vnímání a respektuje požadavky RVP PV. Pro svou sebereflexi jsem využila metodu pozorování a rozhovoru. Všechny části jsem na konci každého dne refletovala přímo s dětmi. Součástí praktické části je dotazník pro učitelky mateřských škol, kde jsem zkoumala, zda a jakým způsobem pracují s hudebním dílem k rozvoji estetického vnímání dětí. Jeho výsledky jsou velice překvapující a jistě stojí za zamyšlení u každé paní učitelky. Cíle, které jsem si před samotnou tvorbou své bakalářské práce stanovila, jsem naplnila v celém jejich rozsahu.

Rozvoj estetického vnímání a hodnocení jsem se snažila v dětech podporovat v každém komunitním kruhu, diskusním kruhu a vedla jsem děti k tomuto cíli při reflexích celého dne. Krásu děti objevovaly jak v celém hudebním díle s názvem Labutí jezero, tak i v každé jednotlivé skladbě, které byly během realizace využity. Prostor pro zamyšlení a objevování krásy byl dětem často dopřáván skrze relaxaci, odpočinkové aktivity a při využití hudby jako podbarvení jiné aktivity. Slovně vyjadřovat krásu vnímanou v hudbě se děti učily například v aktivitě, kdy jejich úkolem bylo vymyslet vlastní autorskou hudbu a dát jí svůj název. Dále hudbu slovně hodnotily například v aktivitě, ve které byla pozornost zaměřena na lidské emoce. Tvořivost byla v dětech rozvíjena téměř v každé aktivitě, a proto si myslím, že tento cíl byl adekvátně naplněn. Skrze mnoho aktivit si děti osvojovaly využití fantazie, představivosti i využívání vlastních nápadů. Jedním z hlavních cílů tohoto programu bylo seznámit děti s Labutím jezerem a jeho autorem, Petrem Iljičem Čajkovským, což bylo taktéž naplněno. V tomto cíli budu nadále pokračovat a děti postupně seznamovat i s jinými hudebními díly a jejich autory. Cíl týkající se povědomí o kulturním dění ve svém okolí byl bohužel splněn pouze slovně, kdy jsme si s dětmi

povídali o divadlech a výstavách, které je možné navštívit přímo ve městě České Budějovice. Covid-19 nám bohužel zabránil v osobní návštěvě divadla, která by tento cíl skvěle obsáhla.

Zcela jistě bych ráda do budoucna tímto způsobem zpracovala více hudebních děl a postupně děti seznamovala s vážnou hudbou.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Beaumont, C. W. a P. I. Čajkovskij. *The ballet called Swan Lake*. London: C. W. Beaumont, 1952.

Bednářová, J. a V. Šmardová. *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. Brno: Computer Press, 2007. Dětská naučná edice. ISBN 978-80-251-1829-0.

Brodská, B. a V. Vašut. *Svět tance a baletu*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2004. ISBN 80-7331-004-X.

Čajkovskij, P. I. *Labutí jezero: balet o 4 dějstvích*, op. 20 : příloha k deskovému kompletu. Praha: Gramofonové závody, 1958.

Čapková, D. a V. Mišurcová, ed. *O estetické výchově nejmenších*. 3. dopl. a uprav. vyd. Praha: SPN, 1978. Odborná literatura pro učitele.

Dvořáková, H. *Pohybové činnosti pro předškolní vzdělávání*. Praha: Raabe, c2009. Nahlížet - nacházet. ISBN 80-86307-27-1.

Gillernová, I. a V. Mertin. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-799-x.

Chrástka, M. (2007). *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.

Lišková, M. *Hudební činnosti*. Dotisk 2. vyd. Praha: Raabe, 2006. ISBN 978-80-87553-65-7.

Novotná, A. (2010). *Balet nás baví: [první kniha o baletu pro děti i rodiče]* (ilustroval Jiří VOTRUBA). Práh. ISBN 978-80-7252-315-3.

Opravilová, E. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5107-8.

Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978.

Průcha, J. a S. Kořátková. *Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0495-4.

- Průcha, J., E. Walterová a J. Mareš. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.
- Říčan, P. a D. Krejčířová. *Dětská klinická psychologie*. Vyd. 3., přeprac. a dopl. Praha: Grada, 1997. ISBN 80-7169-512-2.
- Sedlák, F. *Základy hudební psychologie: celostátní vysokoškolská učebnice*. Praha: SPN, 1990. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství). ISBN 80-04-20587-9.
- Souriau, É. *Encyklopedie estetiky*. 1994. Praha: Victoria Publishing, 1994. ISBN 80-85605-18-x.
- Suchánková, E. *Hra a její využití v předškolním vzdělávání*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0698-9.
- Svobodová, E. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-774-9.
- Šmelová, E. a M. Prášilová. *Didaktika předškolního vzdělávání*. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1302-4.
- Švaříček, R. a K. Šedřová, (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Portál. ISBN 978-80-7367-313-0.
- Vágnerová, M. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-803-4.
- Wedlichová, I. *Vývojová psychologie*. V Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2010. ISBN 978-80-7414-320-5.
- Zelinková, O. *Pomoz mi, abych to dokázal: pedagogika Marie Montessoriové a její metody dnes*. Praha: Portál, 1997. Pedagogická praxe (Portál). ISBN 80-7178-071-5.
- Zezula, J. a O. Janovská. *Hudební výchova v mateřské škole: (metodika) : učebnice pro 2. až 4. ročník studijního oboru Učitelství pro mateřské školy na středních pedagogických školách i pro praxi učitelek mateřských škol*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. Učebnice pro střední školy (Státní pedagogické nakladatelství).

Elektronické zdroje:

MŠMT (2018). *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání* [online]. © 2011 – 2021 [cit. 2021-1-24]. Dostupné z <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-vseobecne-vzdelavan> (2020).

Youtube. *Tchaikovsky: Swan Lake - The Kirov Ballet* [online]. [cit. 2021-2-3]. Dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=9rJoB7y6Ncs>

Valery G. a Orchestra of the Mariinsky Theatre (2007). *Tchaikovsky swan lake* [CD]. Decca Music Group Limited, © 2007

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Fotodokumentace z realizace programu

- Obrázek 1: Na vteřinu baletkou
- Obrázek 2: Zástupný předmět- plyšová labuť
- Obrázek 3: Narozeninový orchestr
- Obrázek 4: Baletní kroky
- Obrázek 5: Baletní kroky
- Obrázek 6a- c: Taneční choreografie
- Obrázek 7a, 7b: Bílá labuť
- Obrázek 8a, 8b: Bílá labuť- výroba
- Obrázek 9: Labutí trůn
- Obrázek 10a- f: Kouzlo
- Obrázek 11: Začarovaná labuť
- Obrázek 12 a- c: Skupinová práce u stolečku, třídní nástěnka
- Obrázek 13: Relaxační činnost
- Obrázek 14: Pavučina přátelství
- Obrázek 15: To by se mi líbilo
- Obrázek 16: Kouzelník Rothbart
- Obrázek 17a, 17b: Správný klíč k srdci princezny Odetty
- Obrázek 18: Žádná cesta k srdci není jednoduchá
- Obrázek 19: Záchrana Odetty
- Obrázek 20: Pomoc labuti
- Obrázek 21: Vyjádření emocí prostřednictvím hudebního nástroje
- Obrázek 22: Had přátelství
- Obrázek 23: Srdce našich hrdinů
- Obrázek 24a- f: Obrázky dětí
- Obrázek 25: Musí si vše pamatovat jako my a nemůže kouzlem pátrat v paměti
- Obrázek 26: Musí si pro vše dojít a vše si podat sám
- Obrázek 27: Musí požádat o podrbání
- Obrázek 28a, 28b: Potřebuje pomoci se stěhováním
- Obrázek 29a- b: Perníčky
- Obrázek 30: Perníčky
- Obrázek 31: Závěrečná fotografie třídy

Příloha č. 2 – Dotazník pro učitele

Příloha č. 1 – Fotodokumentace z realizace programu

Obrázek 2: Na vteřinu baletkou (zdroj vlastní)

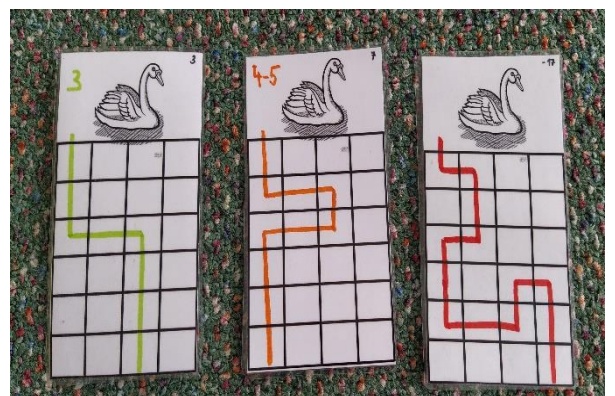
Obrázek 1: Zástupný předmět - plyšová labuť (zdroj vlastní)

Obrázek 3: Narozeninový orchestr (zdroj vlastní)

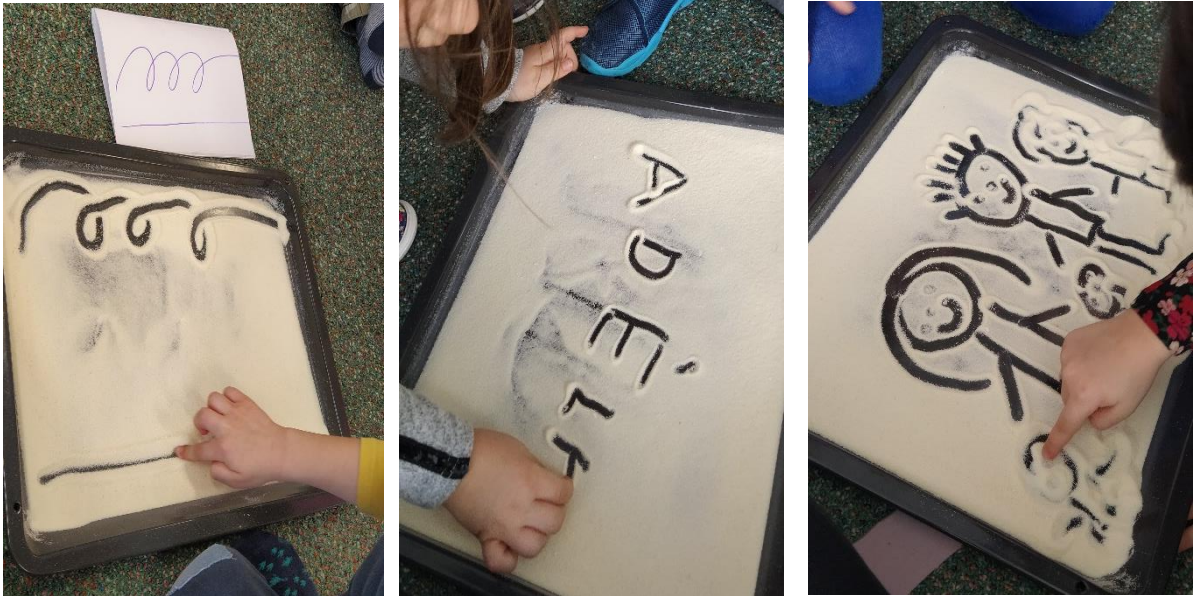
Obrázek 4: Baletní kroky (zdroj vlastní)

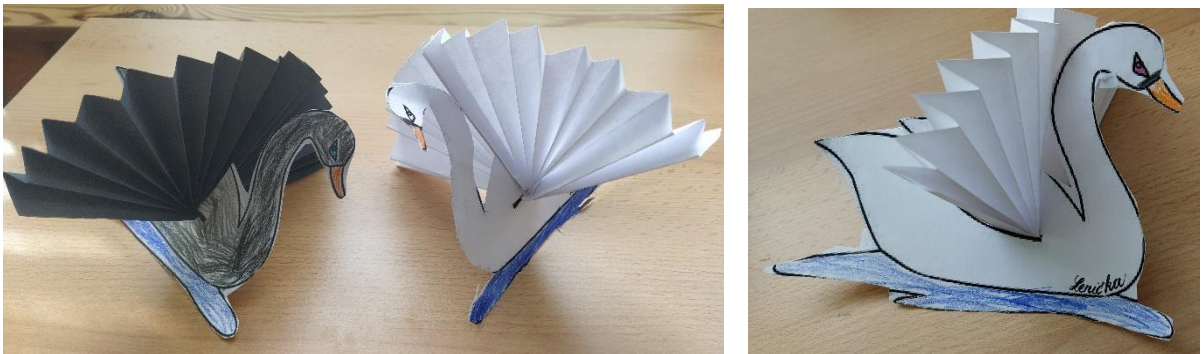
Obrázek 5: Baletní kroky (zdroj vlastní)

Obrázky 3a, 6b, 6c: Taneční choreografie (zdroj vlastní)

Obrázky 4a, 7b: Bílá labuť (zdroj vlastní)

Obrázky 5a, 8b: Bílá labuť- výroba (zdroj vlastní)

Obrázek 9: Labutí trůn (zdroj vlastní)

Obrázek 10a: Kouzlo (zdroj vlastní)

Obrázky 10b, 10c, 10d: Kouzlo – výroba (zdroj vlastní)

Obrázek 10e, 10f: Kouzlo- postup (zdroj vlastní)

Obrázek 11: Začarovaná labuť
(zdroj vlastní)

Obrázky 12a, 12b: Skupinová práce u stolečku
(zdroj vlastní)

Obrázek 12c: Skupinová práce u stolečku- třídní nástěnka (zdroj vlastní)

Obrázek 13: Relaxační činnost (zdroj vlastní)

Obrázek 14: Pavučina přátelství (zdroj vlastní)

Obrázek 15: To by se mi líbilo
(zdroj vlastní)

Obrázek 16: Kouzelník Rothbart
(zdroj vlastní)

Obrázek 17a, 17b: Správný klíč k srdci princezny Odetty (zdroj vlastní)

Obrázek 18: Žádná cesta k srdci není jednoduchá (zdroj vlastní)

Obrázek 19: Záchrana Odetty (zdroj vlastní)

Obrázek 20: Pomoc labuti (zdroj vlastní)

Obrázek 21: Vyjádření emocí prostřednictvím hudební nástroj (zdroj vlastní)

Obrázek 22: Had přátelství (zdroj vlastní)

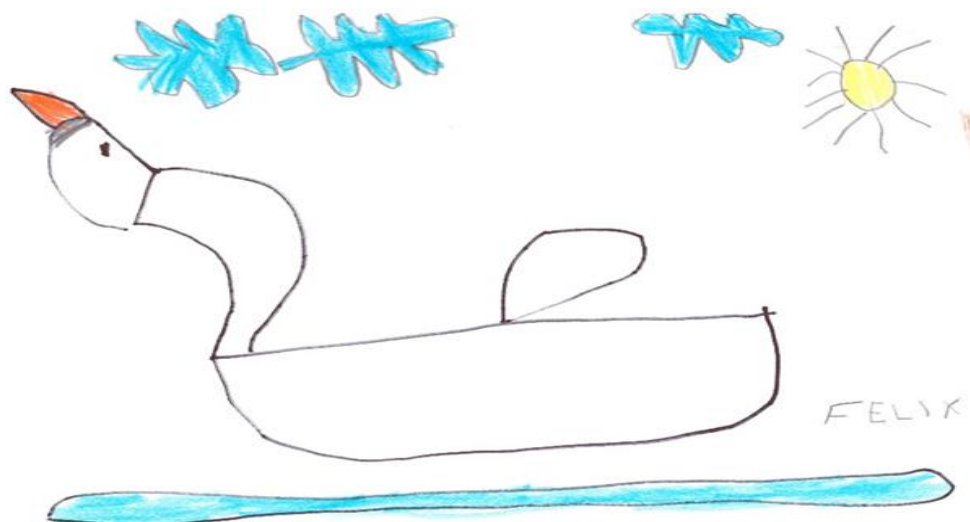
Obrázek 23: Srdce našich hrdinů (zdroj vlastní)

Obrázek 24a: Obrázky dětí (zdroj vlastní)

Obrázek 24b: Obrázky dětí (zdroj vlastní)

Obrázek 24c: Obrázky dětí (zdroj vlastní)

Obrázek 24d: Obrázky dětí (zdroj vlastní)

Obrázek 24e: Obrázky dětí (zdroj vlastní)

Obrázek 24f: Obrázky dětí (zdroj vlastní)

Obrázek 25: Musí si vše pamatovat jako my a nemůže kouzlem pátrat v paměti
(zdroj vlastní)

Obrázek 26: Musí si pro vše dojít a vše si podat sám (zdroj vlastní)

Obrázek 27: Musí požádat o podrbání
(zdroj vlastní)

Obrázek 28a: Potřebuje pomoc se stěhováním
(zdroj vlastní)

Obrázek 28a: Potřebuje pomoc se stěhováním (zdroj vlastní)

Obrázek 30: Perničky (zdroj vlastní)

Obrázek 29a: Perničky
(zdroj vlastní)

Obrázek 29b: Perničky
(zdroj vlastní)

Obrázek 30: Závěrečná fotografie třídy (zdroj vlastní)

Příloha č. 2 – Dotazník pro učitele

1. Kolik let působíte jako učitelka?
 - 0 – 2 roky 13x
 - 3 – 6 let 11x
 - 7 – 10 let 7x
 - 11 – 20 let 6x
 - 21 a více let 3x
2. V jaké třídě působíte?
 - V heterogenní třídě 31x
 - V homogenní třídě 9x
3. Zařazujete do svých tematických celků vážnou hudbu?
 - Ano 21x
 - Ne 15x
 - Mám to v plánu 4x
4. Jaká hudební díla jste dětem již představila?
 - Vypište název děl
 - Vltava – B. Smetana 10x
 - Malá noční hudba – V. A. Mozart 2x
 - Čtvero ročních období – A. Vivaldi 4x
 - Morgenstimmung – E. Grieg
 - Claire Du Lune – C. Debussy
 - Mantry
 - A. Dvořák – Čert a Káča 2x, Má vlast 2x, Novosvětská
 - Louskáček, Labutí jezero – P. I. Čajkovskij
 - Nezařazuji vážnou hudbu 18x
5. Zařazujete do svých tematických celků lidovou hudbu?
 - Ano 40x
 - Ne 0x
6. Navštěvujete s dětmi divadlo?
 - Ano 5x
 - Ne 13x
 - Pokud ano, kolikrát do roka? 10x, 6x, 1x, 2, 1 – 2x, 5x, 4x, 2x, 1x, 12x, 3x, 2x, divadlo navštěvuje MŠ minimálně jednou za měsíc 3 odpovědi.
7. Navštívila jste někdy s dětmi nějaký výchovný koncert?
 - Ano 4x
 - Ne 29x
 - Pokud ano, jaký?
 - Hudební škola Yamaha v Českých Budějovicích
 - Představení v MŠ zaměřená na vážnou hudbu
 - Jak mluví nástroje
 - O hudebních nástrojích
 - Ukázka hudebních nástrojů
 - Beatles revival
8. Jste do zařazování vážné hudby do svého tematického celku nucena vedením, nebo Vás motivuje vlastní zájem?
 - Vlastní motivace 29x
 - Nucena vedením 1x
 - Jiná sdělení
 - Není moc příležitostí.
 - Dětem jsem vysvětlila, že jsou různé nástroje.

- Povídali jsme si o vážné hudbě, o lidových písničkách a pustila jsem jim některé ukázky.
- Nezařazují vážnou hudbu – 7 odpovědí.

9. Máte se zařazováním vážné hudby do tematických celků již nějaké zkušenosti?

- Ano, skvělé 18x
- Ano, spíše špatné 0x
- Ne 17x
- Jiné
 - Dětem se líbí jakákoliv hudba.
 - Umí jí procítit i pochopit.
 - Zkušenost mám se zařazováním malých úryvků, a to kvůli poslechu nástrojů.
 - Využívám při relaxaci, navození atmosféry, občas jako doprovod k narativní pantomimě.
 - Spíše zkouším.

10. Měla jste někdy příležitost vidět jinou paní učitelku při realizaci tematického celku, který byl propojen s vážnou hudbou?

- Ano, celý tematický celek 0x
- Ano, jen pár činností 11x
- Ne 29x
- Prostor pro vlastní sdělení 0x

11. Je něco, co Vám v zařazování vážné hudby do tematického celku brání?

- Nic mi nebrání 29x
- Osobní nezkušenost 11x
- Strach z neúspěchu 3x
- Podpora vedení 0x
- Vybavení MŠ 0x
- Jiné 0x

12. Prostor pro vlastní sdělení a myšlenky.

- Vážnou hudbu zařazuji jen občas. Nezaregistrovala jsem, že by ji ale zařazovaly moje kolegyně, a myslím si, že jsem jediná v MŠ. Domnívám se, že by děti měly mít o hudbě povědomí. Je v tom i naše národní hrdost. Málo dětí zná například naši státní hymnu.
- Doteď mě nenapadlo vážnou hudbu zařazovat. Děkuji za inspiraci.
- Vyučovala jsem v hudební třídě, kde jsme vážnou hudbu zařazovali při různých činnostech (úklid, uspávání, vstávání...)
- Budu se snažit v budoucnu dát prostor nejenom lidové hudbě, ale i hudbě vážné.
- Vážnou hudbu mám ráda a nevím, proč ji zařazuji tak málo. Budu se více zamýšlet nad jejím zapojením. Určitě dokáže zaujmout i malé děti.
- Omezuje mě má orientace ve vážné hudbě. Často do činností zapojuji instrumentální hudbu.
- Nemám s vážnou hudbou zkušenosti a zaměřuji se spíše výtvarným směrem. Toto téma mě však zaujalo a pokusím se o realizaci.
- Doporučuji vyzkoušet všem!
- Donutila jste mě zamyslet se a možná vážnou hudbu zapojím do tématu v MŠ.
- Uvítala bych nějakou metodiku, jak pracovat s vážnou hudbou v MŠ.
- V dnešní době děti obklopuje spousta nekvalitní hudby, a proto je důležité je seznamovat s tou kvalitní.
- Hudbu přibližuji dramatizací.
- Vážná hudba se dá zařadit vždy. Otázkou je, jak dalece to umíme propojit.